

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

आनन्द भूमि

THE ANANDA - BHOOMI

The only Buddhist Monthly Magazine of Nepal

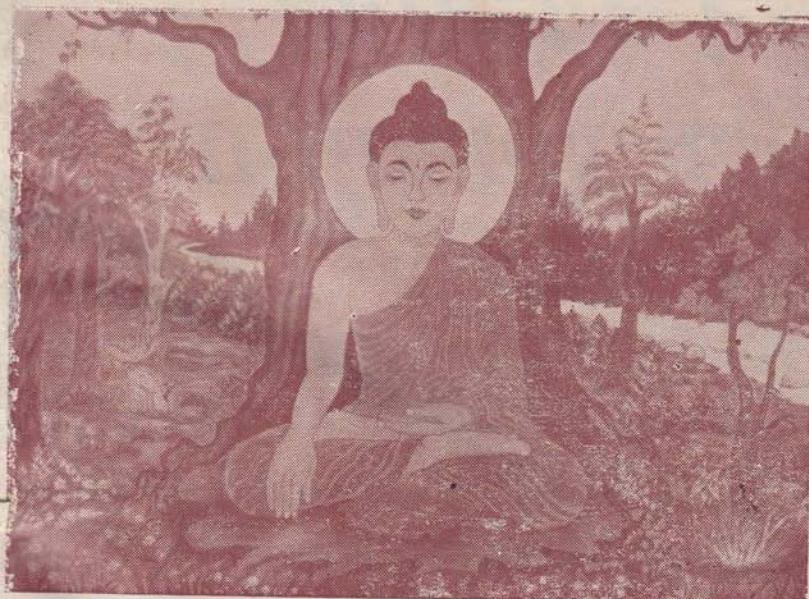
बुद्धधर्म सम्बन्धी एक मात्र मासिक पत्रिका

BUDDHA JAYANTI ISSUE

२५२९ ओं बुद्ध जयन्ती

(वैशाख पूर्णिमा विशेषांक)

स्पा
या
पु
ही

बुद्धमञ्चन् २५२९

नेपाल सम्बत् ११०५

लेट १३

वैशाख पूर्णिमा

तारिख

अंक १

विक्रम मम्बत् २०४२

1985 A. D.

Vol 13

वैशाख

May

No 1

शान्तिनायक गौतम बुद्धको
रपुर्सि औं जयन्तीको

सुखद अवसरमा

हाम्रा समस्त ग्राहक महानुभावहरूको
उत्तरोत्तर प्रगतिको निमित्त
हार्दिक शुभकामना ।

नेपाल बैंक लिमिटेड

प्रधान कार्यालय

ग्राम: नेपालक्ष्मी, घम्पथ, काठमाडौं

२५२९ ओ

बुद्ध-जयन्तीको हार्दिक शुभकामना

अधिकृत बोटलर

बोटलर्स नेपाल लिमिटेड

बा औं क्षे बालाजु, काठमाडौं

फो. नं.: ४९४६०२, ४९४२२७

"Coca-Cola" and "Coke" are the registered trade marks which identify the same product
of the Coca-Cola Company

आनन्दभुमि

प्रधान-सम्पादक

भिक्षु कुमार काश्यप

सम्पादक

सुवर्ण शाक्य

सम्पादन-सहयोगी

भिक्षु सुशोभन

व्यवस्थापक तथा प्रकाशक

भिक्षु मैत्री

सदस्य-सचिव

आनन्दकुटी विहारगुठी

पत्रघब्दवार

आनन्दभूमि

पोष्ट बक्सनं. ३००७

स्वयम्भू, काठमाडौ

फोन नं. २-१४४२०

महामग-विमयपिटकबाट-

“चरच भिषज्वे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकर्पाय अत्थाय
हिताय सुखाय देवमनुश्सानं । देसेष भिषज्वे
धर्मं आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परिघोसान
कल्याणं सात्थं सद्यञ्जनं केवलं परिपुण्णं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेष ।”

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको सागि, बहुजन सुखको लागि,
विश्वमाथि दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको हित, सुख
र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, वस्त्र
र अन्त्य समयसम्म कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित
उपदेश दिएर सम्पूर्ण परिशुद्धि ब्रह्मचर्यं (धर्म) को
प्रकाश वर ।

अनेक जन्म बित्यो गृहनिर्माण गर्नेसाई खोजदा खोज्दै मेरो हरएक जन्म दुःखमध्य
भएर बित्यो । अब हे गृहनिर्माण गर्ने तृष्णा हो ! मैले तंलाई देखिसकें, फेरि तैले गृह
बनाउन सक्नैछैन । तेरो घर बनाउने काठपात जम्मै मैले भाँचिदिइसकें, घरको धुरी
पनि छसालिदिएँ, मेरो चित्त संस्कार रहित नई तृष्णाको विनाश भइसक्यो ।

यो लोकमा चार व्यक्तिहरू छन् ।

(पोतलियसुत्तं)

पोतलिय परिवारक भगवान् हुनुभएको ठाउँमा
गए । स्यहाँ पुगेपछि उनले भगवान्सँग सम्मोदन गरे ।
सम्मोदनीय कुशलबार्ता गरिसकेपछि उनी एक छेउमा
बसे । एक छेउमा बसेका पोतलिय परिवारजकलाई भग-
वान्ले भन्नुभयो—

“पोतलिय ! यो लोकमा चार किसिमका व्यक्ति-
हरू छन् । यहाँ कुनै व्यक्ति अवर्णनीय पुरुषको अवर्णन
समयमा तथा सत्य कुराको आधारमा गढँ । तर वर्णनीय
पुरुषको वर्णन भने समयमा तथा सत्यकुराको आधारमा
गर्दैन । यहाँ कुनै व्यक्ति वर्णनीय पुरुषको वर्णन समयमा
तथा सत्यकुराको आधारमा गढँ । तर अवर्णनीय पुरुषको
अवर्णन भने समयमा तथा सत्यकुराको आधारमा गर्दैन ।
यहाँ कुनै व्यक्ति अवर्णनीय पुरुषको अवर्णन र वर्णनीय
पुरुषको वर्णन समयमा तथा सत्यकुराको आधारमा गर्दैन ।
यहाँ कुनै व्यक्ति अवर्णनीय पुरुषको अवर्णन र वर्णनीय
पुरुषको वर्णन समयमा तथा सत्यकुराको आधारमा गढँ ।
यो लोकमा यी चार किसिमका व्यक्तिहरू छन् । पोतलिय
यी चार किसिमका व्यक्तिहरू मध्येमा तिमौलाई कुन
व्यक्ति सुन्दरतर र उत्तमतर लाग्छ ? ”

“भो गौतम ! . . . यी चार किसिमका व्यक्ति-
हरू मध्येमा जो व्यक्ति अवर्णनीय पुरुषको अवर्णन र
वर्णनीय पुरुषको वर्णन समयमा तथा सत्यकुराको आधार-
मा गर्दैन—यी चार व्यक्तिहरू मध्येमा यो व्यक्ति मलाई
सुन्दरतर र उत्तमद्वार लाग्छ किनभने उपेक्षा भनेपौ ने
सुन्दरतर हो ।”

अनु० लिकु अमृतानन्द

“पोतलिय ! यो लोकमा चार किसिमका व्यक्ति-
हरू छन् । यी चार किसिमका व्यक्तिहरूमध्ये जो अवर्ण-
नीय पुरुषको अवर्णन र वर्णनीय पुरुषको वर्णन समयमा
तथा सत्यकुराको आधारमा गढँ—उही व्यक्ति यी चार
किसिमका व्यक्तिहरूमध्ये सुन्दरतर र उत्तमतर छ किन—
भने त्यस त्यस ठाउँमा समयोचित हुनु नै सुन्दरतर र उत्त-
मतर हो ।”

“भो गौतम ! यो लोकमा चार किसिमका व्यक्ति-
हरू छन् । यी चार किसिमका व्यक्तिहरूमध्ये जो अवर्णनीय
पुरुषको अवर्णन र वर्णनीय पुरुषको वर्णन समयमा तथा
सत्यकुराको आधारमा गढँ— उही व्यक्ति यी चार किसि-
मका व्यक्तिहरूमध्ये मेरो निमित सुन्दरतर र उत्तमतर र
उत्तमतर हो भनी जुन तपाईँ भन्नुहुन्छ यो रामै हो ।

“धन्य हो भो गौतम ! धन्य हो भो गौतम !
जस्तै घोटेकोलाई उत्तानो पारिदिँदा... चक्खु हुनेले रूप
देख्छ त्यस्तै तपाईँ गौतमले अनेक ब्राकारले धर्म प्रकाश
पारिदिनुभवो । अब म तपाईँ गौतमको शरणमा पर्छ,
धर्म र भिक्षुसङ्गको पनि । आजदेखि तपाईँ गौतमले
मलाई जीवनभर शरणमा आएको उपासक हो भनी
धारण गर्नुहोस् ॥

*. अ. नि-४ पु. १०५: अमृतवर्गः; अ. क. ॥. पृ ५२७

रूसी भाषामा बौद्ध-साहित्य

रूसी भाषामा बौद्धग्रन्थहरूको अनुवादको सन्दर्भमा मिक्खु अमृतानन्दज्यूले जुन जिज्ञासा लिनुभएको वियो त्यसले नै मलाई यो सानो लेख छस्तुत गर्ने प्रेरणा दिएको हो । हाँग्रो मित्राराधू सोभित संघमा बौद्धधर्मको अध्ययन र बौद्धग्रन्थहरूको प्रकाशनको इतिहासबाटे पूँजीखेच यसमा सूचना सामग्रीहरू समावेश गर्ने नसविए तापनि यस लेखको माध्यमबाट नैपालीहरूले रूसी भाषामा बौद्धसाहित्यको प्रकाशनसञ्चारमध्ये सानो ज्ञालक अवश्य पाउनेछन् भन्ने आशा राखेको छु ।

“ईसाई धर्म र ईस्लाम धर्मको सार्थ बुद्धधर्म पनि तीन प्रमुख विश्वधर्महरूमध्येकै एक हो । प्राचीन भारतवर्षमा ईसापूर्व छैठो—पाँचो शताब्दीमा बुद्धधर्मको अभ्युदय भएको वियो र आपनो विकासक्रममा ती विभिन्न धार्मिक एवं दार्शनिक सम्प्रदायहरूमा विभाजित हुनगयो । बुद्धधर्मका प्रवर्तक राजकुमार चिन्हार्थ गौतम (ईशापूर्व ६३-५४) ने आत्मज्ञान प्राप्त गरेपछि बुद्ध कहलाएका विए । बुद्धधर्म यस्तो अवन्धामा प्रादुर्भव हुन गएको वियो जितिखेर स-साना राज्यहरू र राजतम्भहरूमा विभाजित भारतवर्षको एकीकरणको प्रक्रिया चलिरहेको वियो । यो प्रक्रिया ईसापूर्व चौथो शताब्दीमा यौवं साम्राज्यको दृष्टिद्वारा पूर्ण हुनगयो । विद्यमान जीवन पद्धतिको हास र विभिन्न वर्ण, जनजाति तथा सामाजिक समूहहरूबीच अन्तर्विरोधको तीव्रता जनित संघटपूर्ण परिस्थितिबाट मुक्ति पाउने प्रचेष्टाकै उपज वियो-बुद्धधर्म ।”— वृहत् सोभित विश्वकोषमा बुद्धधर्मको सन्दर्भमा

प्रकाशित सामग्रीको थालनी (भाग ४, पृष्ठ ८९) यसरी बरिएको छ । उक्त विश्वकोषमा संक्षेपमा बुद्धधर्मको परिचय दिएकै बतानान समयमा संसारमा यस धार्मिक सम्प्रदायको इतिवारै पनि चर्चा गरिएको छ । यस विप्रेक्ष्यमा अंशतः भनिएको छ : ‘बीसौ शताब्दीको सातौ दशकमा हीनयान सम्प्रदायका बौद्धमार्गीहरू वर्षा, लाओस, कम्पुचिया र थाइल्याण्डको जनसंख्याको झण्डे ९० प्रतिशत र ६० प्रतिशत छन् भने महायाम सम्प्रदायका बौद्धमार्गीहरू भीनमा (जनसंख्याको अन्दाजी १७ प्रतिशत), जापानमा (अन्दाजी ५० प्रतिशत; कोरिया; नैपाल आदि देशहरूमा दन् । बौद्धमार्गीहरूको केही संख्या पाकिस्तान, भारत (जनसंख्याको एक प्रतिशत जति) एवं चिनियां र जापानी मूलका प्रवासीहरूमध्ये उत्तरी अमेरिकामा (करीब १ लाख ७० हजार) र दक्षिणी अमेरिकामा (करीब १ लाख ४० हजार) छ । यसको अतिक्त हालसाले मात्र बुद्धधर्ममा दीक्षितहरू सयुक्त राज्य अमेरिकामा (करीब १६ हजार) र यूरोपेली देशहरूमा (करीब ८ हजार) पनि छन् । महायाम सम्प्रदाय र त्यसै अन्तर्गतको लामाधर्मका अनुयायीहरू मगालियामा र सोभित संघको भूमागमा चाहिँ बुर्यातिया, कार्तिमविधा तथा तुभा स्वायत्त गणराज्यहरू र इकूल्सक एवं विता जिल्लहरूमा उत्त-ओडिन्सक र भागिन्स दुर्याहिया राप्ट्रिय क्षेत्रहरूमा छन् । सोभित संघका बौद्धधर्मविलम्बीहरूको नेतृत्व बौद्धमार्गीहरूको सम जबै धार्मिकसभाले गदंछ । बान्दिदो-हाम्बोलामाखो

नेतृत्वमा भूमिका बुद्धासम उल्लास—इदे अद्वरबाट ४० चिनीविडर दक्षिणमा चर्ने इभोहित दाढ़ाग (विहार) वा रहेको छ (पृष्ठ ९१)। यहाँनिर कुन बुद्धाको पवि चर्चा गर्नु बुद्धिसंगत हुनेछ भने बोभिदत संचका बौद्धवर्माविलःबीदूले शास्त्रिका अन्नदूत बुद्धको शिक्षा र साम्यवादको अन्तिम लक्ष्यमा समानता रहेको कुरामा विशेष जोड दिने भरेको कुरा पनि उल्लेखनीय छ ।

बौद्धवाद्यमयको अध्ययनतरफ्न वैरे समय पहिले-विधि ने रूपी विद्वान्हरूको ध्यान आकर्षित भएको पाइएछ । आजभन्दा सबासय वर्ष अधिने रूपको बहसकालीन राजधानी सेन्ट-पिटसंबगंबाट सन् १८५७-६९ वा रूपी प्राच्यविद् भी. भासिलएभ लिखित “बुद्धधर्म, रूपको विद्वान्त, इतिहास र साहित्य” भन्ने शीर्षकको पुस्तक इ भानमा ब्रकारित भैसकेको थियो । रूपमा बुद्धधर्मको अध्ययनमा ब्रसिद्ध प्राच्यविद् इभान पाइलो-धित मिनाएभ (अक्टोबर १८४०-जून १८९०) पनि अविस्मरणीय छन् । विटर्सवर्ग विश्वविद्यालयको प्राच्य भाषा विभागमा अध्ययनको क्रममा तै बौद्ध अन्यहरूको अध्ययन गर्ने विचारले उनले प्राचीन भारतीय भाषाहरूको अध्ययन आसेका थिए र उनी खंस्तृत, पालि, प्राकृत आदि विमित्र भारतीय भाषाहरूमा प्रकाष्ठ विद्वान् बनेका थिए । उदाहरणार्थ “पालि भाषाको व्याकरण” लेखेर ने उनले डाक्टरेट (विद्यावारिति) को उपाधि पाएका थिए । रूपको अनुवाद तत्कालीन प्राम्पंडिती र अंग्रेजी भाषाहरूमा पनि हुनुको साथै भारतीय विश्वविद्यालयहरूमा भनेत त्यो पालि भाषाको पाठ्यपुस्तकको रूपमा स्वीकृत भएको थियो । यसै तथ्यबाट ने उनको विद्वत्ताको राज्ञो पुष्टि हुएछ । बुद्धधर्मको अध्ययनार्थ यस्तो गहकिलो तैयारी

यरिद्धकेपछि इभान मिनाएभ स्वर्ण ती देशहरूको अध्ययन भ्रमन्तमा गए जुन बुद्धधर्मको महान मानिन्दन । उनमे तौतश्वस्त भारतको यात्रा सम्पन्न गरेका थिए । सन् १८७४ को जूनदेखि १८७५ को डिसम्बरसप्तम्बको पहिलो यात्राकालमा उनले नेपाल र श्रीलंकाको पनि यात्रा गरेका थिए । उन दोस्रोपस्त आहिं सन् १८८० को जनवरीदेखि मईसम्म भारतका विभिन्न भागहरूको यात्रा गरे भने सन् १८८५ को डिसम्बरदेखि सन् १८८६ को अप्रैलसम्म तेस्रो पलटको यात्राको सिलसिलामा उनी बर्मा समेत पुगेका थिए : यसरी उनले कुन दुई वर्ष आर महीना विभिन्न देशियाका देशहरूमा विताएर बुद्ध धर्मको गहन अध्ययन गरेका थिए । प्राचीन बौद्धप्राच्य-हरूको अध्ययनमा मात्र इभान मिनाएभ सीमित रहेनन्, बहुउनले आपूर्व पुगेका देशहरूमा बौद्धधर्मको तत्कालीन विधिविद्यारै पनि विवेचना र विप्रेषण गरेका थिए । यसै अध्ययन-मननको परिणामस्वरूप सेन्ट-पिटसंबगंबाट सन् १८८७ वा “बुद्धधर्म विवेचना र ताम्रगी” भन्ने शीर्षकमा बौद्धधर्मवारे उनको ओढ हुति प्रकारित भएको थियो । अहिसेसम्म पनि उनको त्यो हुति बौद्धधर्मको अध्ययनसम्बन्धी एक प्राचारिक अभिलेखको रूपमा ब्रसिद्ध छ ।

कृष्णप्रकाश श्रेष्ठ

यहाँनिर म कुन बुद्धाको बनि उल्लेख नगर्न सकिदन भने इभान मिनाएभ ने नेपालको यात्रा गर्ने रूपका पहिला दूत थिए इ उनी ने रूपमा नेपाल विद्याका प्रवर्तक पनि मानिन्दन । सन् १८७५ मा नेपालमा रहेन्दा

बसदा उनले नेपालका तत्कालीन पण्डित गुणानन्द बन्द्योको सहायताले बौद्धधर्मसम्बन्धी नेपालभाषामा लिखित समेत गरी निकै महत्वपूर्ण ग्रन्थहरूको अध्ययन गर्नुको साथै नेपालभाषाको शब्दकोष पनि तयार पारेका थिए । नेपाल भाषाबारे उनको विस्तृत वर्णन तत्कालीन रूसी पत्र-पत्रिकाहरूमा छापिनुको साथै “लकार भारत वर्णन” शीर्षकमा सन् १८७८ मा दुई भागमा सेन्ट-पिटसंवर्गबाट प्रकाशित उनको पुस्तकको पहिलो भागमा “नेपाल” शीर्षक अन्तर्गतको अन्तिम अध्यायमा छापिएको छ । के चनि सूचित गर्न चाहन्छ भने इभान मिनाएँभको यो कृति नेपाली भाषामा मेरो अनुवादमा वि. सं. २०२८ मा “नेपाली” पूर्ण अंक ४८ मा र जगदम्बा प्रेस (प्रा.) लि., श्रीदरबार टोल, ललितपुर नेपालबाट पुस्तकाकारमा छुटै पनि प्रकाशित भएको छ । त्यसमा रूसी नेपालविद्ले नेपालमा बौद्धधर्मका विशेषताहरूको समेत चर्चा गर्दै “अवलोकितेश्वरको स्तुति” पनि रूसी भाषामा प्रस्तुत गरेका थिए ।

इभान मिनाएँभले प्रारम्भ गरेको कायेलाई एस. ओल्डेनवर्गले पनि अनाडि बढाएको पाइन्छ । उदाहरणाये, उन्नाइसीं शताब्दीको अन्त्य र दीसीं शताब्दीको शुरुमा खरोड्ठी भाषामा लिखित “धर्मपद” को जुन पाण्डुलिपि प्राप्त भएको थियो त्यो रूसमा उन्नेले प्रकाशित गराएका थिए र उन्नेले सेन्ट-पिटसंवर्गबाट सन् १८९७ मा “खरोड्ठी लिपिमा लिखित बौद्धपाण्डुलिपिवारे प्रारम्भिक टिप्पणी” भने एउटा गहकिलो लेख पनि छापाएका थए । यसप्रकार रूसमा उन्नाइसीं शताब्दीको उत्तराधिर्मांसमा बौद्धधर्मको अध्ययनको जुन क्रम चालू रहेको थियो । यसीं दीसीं शताब्दीमा, खास गरी सोभियत सत्ताकालमा उनि विकसित हुँदैगएको पाइन्छ । उदाहरणस्वरूप पेत्रो-

आद (अहिलेको सेनिनग्राद) बाट सन् १९१८ मा ने “जापानी तथा चिनियाँ स्नोतहरूको आधारमा बूद्धधर्मको अध्ययन सम्बन्धी सामग्री” भने शीर्षकमा ओ. रोजेनबर्गको एउटा पुस्तक छापिएको थियो भने सन् १९१९ मा चाहिँ “बूद्धधर्मको दार्शनिक सिद्धान्त” भने शीर्षकमा एफ. शेर्विस्कोएको पुस्तक प्रकाशित भएको थियो । सोभियत पत्र-पत्रिकाहरूमा पनि बेला-बेलामा बौद्धधर्मका विभिन्न पक्षहरूबारे विश्लेषणात्मक सामग्रीहरू प्रकाशित हुँदै-रहन्छन् । समष्टिगत रूपमा भने हो भने सोभियत विद्वान्-हरूले बौद्धधर्मको गहन वैज्ञानिक विषयनेषणमा निर्देशित गहकिलो योगदान पुऱ्याएका छन् ।

सन् १९५६ मा बूद्धधर्मको अस्तित्वको २५ वर्ष मनाईंदा यस धर्मप्रति संसारको ध्यान विशेष रूपले केन्द्रित हुन गएको थियो । यसै सिलसिनामा सोभियत संघमा पनि बौद्धधर्मसम्बन्धी कैदी लेख र पुस्तकहरू प्रकाशमा आएको पाइन्छ । उदाहरणबाट लागि सन् १९६७ मा मास्कोबाड प्रकाशित “समाज तथा धर्म” शीर्षकको पुस्तकमा “बूद्धधर्म र त्यसको शिक्षाको सार” भने शीर्षक अन्तर्गत डी. इतिहास र आ. कौचेतोभलिखित एक पूरे अध्याय वा यसका सह-लेखकमध्ये एक आ. कौचेतोभलिखित “बूद्धधर्म” शीर्षकका दुई बेगलावेगबैंकिताबहरूलाई लिन सकिन्छ ।

“बूद्धधर्म संसारको एक अति प्राचीन विष्वधर्म है । जतिहेर ईसाईधर्म बाये सर्वे अवस्थामै थियो त्यसै बेला नै द्यो धर्मले धापनो इतिहासको पाँच शताब्दी व्यतित गरिलाको थियो र भारतवर्षमा सावंजनिक मान्यता प्राप्त गरेर भारतबाहिर समेत द्रुतगतिले व्याप्त हुँदैगइरहेको थियो । ईसाको सातौं शताब्दीमा इस्लाम-धर्मको प्रादुर्भावि हुँदै अधिकांश एशियाली देशहरूमा

बुद्धधर्मको आधिपत्य काथम भेसकेको थियो। यी देश-हृष्टको सामाजिक जीवनमा यस धर्मको भूमिका पनि अभैरिका तथा यूरोपका मुकुहृष्टमा ईसाई धर्मको भूमिकाभन्दा कम थिएन।" -मास्कोको "नाउका" (विज्ञान) प्रकाशन गृहवाट सन् १९६५ मा "बुद्धधर्म" शीर्षकमा प्रकाशित अलेक्सेइ कोचेतोमको पहिलो पुस्तक को भूमिका यी शब्दहृष्टद्वारा आरम्भ गरिएको छ। "बुद्धधर्मको प्रादुर्भाव", "बुद्धधर्मको शिक्षा र पूजा अर्चना", "बुद्धधर्मका मुख्य-मुख्य सम्प्रदायहरू", "एशियावा बौद्धवर्णको प्रचारको संक्षिप्त इतिहास" र "आधुनिक विश्वमा बुद्धधर्म" शीर्षकका पाँच अध्यायहरूमा विभाजित २०० पृष्ठको पुस्तक २८ हजार प्रति छापिएको थियो भने उनीले लेखेको "बुद्धधर्म" शीर्षकको दोस्रो चुस्तक [पृष्ठ संख्या १७५] सोभियत राजधानी-बाट ने सन् १९६८ मा ४१ हजारप्रति छापिएको थियो।

आफ्नो दोस्रो पुस्तकको भूमिकामा अलेक्सेइ कोचेतोभन्ने लेखेका छन्: 'बुद्धधर्मको राज्ञो जानकारी प्राप्त गर्न मुख्यतया यस धर्मको प्रादुर्भाव र संगठनको समयावधितङ्क दुष्टिपात गर्नु जरुरी हुन्छ। हाज्ञो जमानासम्म ने लामो ऐतिहासिक अवधिभरि त्यसको विकासको क्रममा गोता लगाउनुपर्दछ, बौद्धमात्रित्य, बुद्धधर्मको मूलभूत सिद्धान्त, सामाजिक र नेतृत्वकी शिक्षा, धार्मिक संगठन र कर्मकाण्डको पनि ज्ञान हुनुपर्दछ। अनि मात्र पूर्वेली जनताहरूको वत्तमान जीवनमा बुद्धधर्मको भूमिका र पञ्चिमेली बुर्जावा देशहरूमा बृद्धिजीवनका कितिय प्रतिनिधिहृष्टद्वारा त्यसप्रति देखाइने अभिरुचि पनि बुझन सकिर्छ' (पृष्ठ ७)। प्रस्तुत पुस्तकमा "किवदन्ती र बास्तविकता", "बुद्धधर्मको शिक्षा", "बुद्धधर्मको सामाजिक सिद्धान्त र नेतृत्वता" "बौद्धविहार" "बुद्धधर्मको

कर्मकाण्ड" र "आधुनिक विश्वमा बुद्धधर्म" भन्ने ६ अध्यायहरू परेका छन्। यस पुस्तकमा सोभियत संघमा प्रचलित बुद्धधर्मको लामा सम्प्रदायको वारैमा विशेष रूपले प्रकाश पारिएको छ। पुस्तकको अन्त्यमा निचोड निकाल्दै लेखिएको छ: "हामी यस्तो युगमा बीचेका छी जतिखेर जुनसुकै प्रकारको भ्रमले पनि मानिसहरूको सुखप्राप्तिको सञ्चाचा बाटो पहिल्याउनमा बाढा पुऱ्याउँछ। तर सबैले अर्जै पनि त्यो स्थित बुझिसकेका छैनन्। कतिपय भ्रमहरू जीवित रहेका छन्। यी भ्रमहरूबाट, अलौकिकप्रतिको कल्पनाहीत आस्थाबाट, पारस्लौकिक प्रतिफलसम्बन्धी सूधो धारणाबाट मुक्तिले मात्र मानिसहरूसमले सुखप्राप्तिको बास्तविक मार्गमा पदापेण भने सम्भावनाको ढोका खोलिदिन्छ" (पृष्ठ १७४)।

सोभियत संघमा पालि र संस्कृतमा मात्र होइन, अन्य भाषाहरूमा लिखित बौद्धधर्मको सम्बन्ध परिचय दिने खालका सामग्रीहरू पनि प्रशस्त छापिने गरेका छन्। उदाहरणार्थ, मास्को विश्वविद्यालयबाट सन् १९७१ मा प्रकाशित "प्राचीन प्राच्य साहित्य" शीर्षकको किताबमा "त्रिपिटक" को विस्तृत विवेचना प्रस्तुत गरिएको छ (पृष्ठ १६५-१२)। यसको अतिरिक्त रुसी भाषामा बौद्धसाहित्यको अनुवादको क्षेत्रमा पनि निकै काम भएको छ भन्नुपर्दछ। अपेक्षोपनिखित "बुद्धचरित" (ईसा दोस्रो शताब्दी) रुसी भाषामा मास्कोबाट सन् १९१३ मा ने के, बाल्मीकितको अनुवादमा प्रकाशित भएको थियो भने पालिबाट सोझी छसीमा अनुदित जातक कथाहरू मास्को "नाउका" (विज्ञान) प्रकाशनगृहबाट सन् १९६४ मा प्रकाशित पुस्तक "प्राचीन भारतका कथाकुथुड़भी" मा पनि समावेश गरिएका छन्। प्रस्तुत लंग्रहको भूमिकामा आ. सौरकिनले पालि भाषामा प्राप्त ५४६ जातककथा-

हृद्वारे अंगतः व्यक्त गरे अनुसार “प्राचीन काव्यकृति हरु र पुराणग्रन्थहरुमा पनि वर्णित असंख्य कथामकहरुको समानान्तरताको आधारमा के अनुमान लगाउन सकिए भने अधिकांश जातकथाहरु बढी प्राचीन, अंगतः श्रुतिपरम्परामूलक लोककथामा आधारित “बौद्धीकृत” कथा हुन्। परन्तु के पनि विसंनुहुँदैन भने बौद्धवादम् यमा समाजिष्ट गरिएपछि नै यी परिष्कृत कथाहरुमध्ये अधिकांशले भारतमा र यस बाहिर पनि व्यापक लोकप्रियता हासिल गरेका थिए, कैथन्, साहित्यिक कृतिहरुमा पनि प्रतिविम्बित हुन पुगेका थिए र चित्रकारहरु एवं मूर्तिकारहरुको कलाकृतिलाई समेत प्रभावित पानं सकेका थिए” (पृष्ठ ६)।

बहाँ म खास गरी प्रसिद्ध बौद्धग्रन्थ “धर्मपद” को रूसी अनुवादको संक्षेपमा चर्चागर्न चाहाण्डु। सोभियत विज्ञान एकेडेमी अन्तर्गत प्राच्यविद्या संस्थानको मात्रहरुमा रहेको “प्राच्य आहित्य प्रकाशन गृह” मास्कोबाट नम् १९६० मा भी, तोपोरोभट्टारा पालि भाषाबाट सोज्ज्ञ रूसी भाषामा अनुवाद गरिएको यो ग्रन्थ प्रकाशित भएको छ। त्यसमा “धर्मपद तथा बौद्धसाहित्य” शीर्षकमा अनुवादके भूमिका र पुछारमा आहिं इष्टपीहरु पनि रहेका छन्। भूमिकामा उल्लेख गरिए छी “धर्मपदको वालि संस्करण अतिरिक्तसिद्ध छ र प्रामाणिक पनि मानिन्छ”। २६ अध्यायमा विभाजित यस ग्रन्थमा श्लोकबद्ध ४२३ सूच्हहरु छन्। प्रस्तुत पुस्तकमा यसको अनुवाद प्रकाशित गरिएको छ” (पृष्ठ ३४)।

भी, तोपोरोभले आपनो भूमिकामा बौद्धसाहित्यको सम्बन्ध विवेचन। प्रस्तुत गर्नुको साथे “धर्मपद” का संस्कृत, पालि, प्राकृत आदि विभिन्न संस्करणहरुको पनि तुलनात्मक अध्ययन प्रस्तुत गरेका छन्। “धर्मपद भन्ने नाउँ दुई शब्दको योगबाट बनेको छ र यसका प्रत्येक शब्द अनेकार्थी छन्।”—यसरीभी तोपोरोभके भूमिकामा अनेक प्रकारले धर्म र पद शब्दहरूलाई अर्थात्तिंदं रूसीभाषामा यस ग्रन्थको शीर्षकको केयी विकल्प हुन सक्ने कुरा तफं छौल्याएका छन् र “धर्मपद” नै शीर्षक राखेर छापिएको आपनो अनुवादको भूमिकामा अगाडि

लेखेका छन्: “अहिले यस प्राचीन शब्दको प्रारम्भिक अर्थ ठम्पाउन मुश्किल छ भन्ने मात्र कुरा होइन, बरु धर्मपद भने शिर्षकनै बहुमर्थी हुनुको विशेष संदर्भान्तिक महरू छ र विभिन्न युग तथा विभिन्न सम्प्रदायको अनुकूल यसको अर्थमेंद गर्ने गरिएको यिहो होला भन्ने लाई ”(पृष्ठ ३२)।

अन्यमा के पनि भनिहालौ भने “धर्मपद” का अनुवादक भी० तोपोरोभको मसानुसार बुद्धको शिक्षा “न धार्मिक चरित्रको छ, म त दार्शनिक नै। बुद्धाई आधिभौतिक तत्क्षेत्रकंप्रति अभिरूचि थिएन, म त परब्रह्म, परमामा र आत्माको विषयमा नै बादबिबादमा रुचि थियो। बुद्धको शिक्षाको एकदमै ब्याबहरिक उद्देश्य छ। योहो—मानिसमात्रलाई दुःखबाट मुक्ति पाउन महत गर्नु” (पृष्ठ ८)।

हसमा बौद्धधर्म र दर्शनको अध्ययनमा रेखिय परिवारको देन पनि अविस्मरणीय छ। उक्त “धर्मपद” को सम्पादन पनि यूरी रेखियले नै गरेका हुन् र प्रसिद्ध रूसी चित्रकार महर्वि तिकोलाई रेखिद्वारा संकलित बौद्धधर्म विषयक तिब्बती, रूसी, अंग्रेजी तथा संस्कृत शब्दकोष पनि अद्वितीय भाषाको बौद्ध भाग प्रकाशित समेत रूपसको छ।

यसप्रकार सोभियत संघमा भारतीय दर्शन र धर्म, संस्कृत र कलाको गहन अध्ययन मात्र गरिए नभई विभिन्न धार्मिक तथा दार्शनिक सिद्धान्तहरुको विभिन्न अनुसंधान र अन्वेषणमा ध्यान दिने गरिएको छ र यसे परिप्रेक्ष्यमा लंस्कृत, पालि, प्राकृत आदि विभिन्न भारतीय भाषाहरुको प्राचीन ग्रन्थहरुको रूसी अनुवादको सम्बन्ध परम्परामा बौद्ध ग्रन्थहरुको अनुवाद र बौद्ध साहित्यको परिच्छात्मक तथा विश्लेषणात्मक कृतिहरूले विभिन्न स्थान पाएका छन्। प्रस्तुत लेख त मेरो निजी पुस्तकालयमा रहेको रूसी भाषामा प्रकाशित बौद्ध साहित्य सम्बन्धी कृतिहरूको छउटा सानो विवेचना मात्र हो।

अर्थात् उनी रत्नवर अतुल्य बोधिसत्त्व प्राणी-
हङ्को हित र सुखको निम्नि मनुष्ठलोकमा शाक्य
जनपद लुम्बिनी ग्राममा जन्मनुभएको छ । यसकारण
हामी अस्यन्त चतुष्ट र प्रसन्न भएका छौं ।

बुद्ध जयन्ती

सिद्धार्थ गौतमको जन्म, वर्हाँको सम्बोधिज्ञान
साभर तथागतको महापरिनिवारण भएको बुद्ध - जयन्ती
त्रिविज्ञ संयोगको पुण्य दिवस हो ।

सिद्धार्थ गौतमको जन्मोत्सव पहिलौपलट कपिल-
वस्तु र देवदहवासौहरूले मनाएका थिए । लुम्बिनीमा
जन्मनुभएका सिद्धार्थ गौतमको लुम्बिनीदेखि कपिल-
वस्तुमम्म झोभायात्रा गरिएको थियो । ललितविस्तर
अनुसार यो यात्रा चार महीनासम्म भएको थियो ।
धार्मिक अभिव्यक्ति अनुसार सिद्धार्थले जन्मने वित्तिकै
पाति कदम पाइला चाल्नुभयो र उद्घोषण गर्नुभयो, “म
लौकमा जेष्ठ छु । म लौकमा श्रेष्ठ छु ।” बुद्धलाई जन्मने
वित्तिकै इन्द्र ब्रह्मादि देवतासै स्वागत अभिवादन गरे ।
संस्कृत र पालि वाड्मयका यस धद्वाभिव्यक्तिलाई धम्मपदले
यस शब्दमा उल्लेख गरेको छ । ‘मुखो बुद्धानं उष्णादो’ अर्थात्
बुद्धहङ्को जन्म सुवकरछ । सिद्धार्थ गौतमको यस जन्म
सम्बन्धी घटनालाई सुतनिगत नालक सूत्रमा बडो
सरल शैलीमा वर्णन गर्छ:-

यो बोधिसत्त्वो रत्नवरो अतुल्यो
मनुस्सलाके हित सुखाय जातो ।
सक्यानं गामे जनपदे लुम्बिनेयो
तेनम्ह तुद्धा अतिरिक्त अप्यहपा ।

धम्मयात्राको क्रममा मगधराजा अशोक सर्वप्रथम
लुम्बिनीमा आउनुभएको थियो । दिव्यावदानमा
अशोकका धम्मगुरु निक्षु उपगुप्तले हर्षविभोर भद्रकन व्यक्त
गरेको उद्गार सुरक्षित छ । निक्षु उपगुप्तले सिद्धार्थ
जन्मिएको पुण्यस्थल नजिक पुर्ने वित्तिकै आफ्नो दावा
हात उठाइकन भन्नुपयो । “अस्मिन् महाराज ! प्रदेशे
भगवान् जातः” अर्थात् महाराज, यहीं तथागत जन्मनु
भएकी हो । अशोकले यो उद्गार आफ्ना शिलास्तम्भमा
यथावत् कुँडन लगाए, “हिद बूढे जाते सव्यमुनि”
अर्थात्, यहाँ शावयमुनि बुद्ध जन्मनुभएको छ । “हिद
भगवै जाते ति लुम्बिनी गामे” अर्थात् यहाँ लुम्बिनी
गाउँमा भगवान् जन्मनुभएको छ । यो ऐतिहासिक
थद्वाविभोर अभिव्यक्ति आज पनि हामी लुम्बिनीमा
गइकन अशोकस्तम्भमा पढन सक्छौं ।

भिक्षु सुदर्शन

बोधिसत्त्व गौतमले आप्नो ३५ वर्षको उमेरमा
बोधिज्ञान पाएका थिए । बोधिज्ञान यस्तो प्रज्ञामय ज्ञान
हो, यो मध्यम प्रतिपदाको बोधिज्ञान पाए पछि स्वयं बुद्ध
भन्नुद्दृष्ट, “चक्खुकरणी बाणकरणी उपसमाय सम्बोधाय”
अर्थात् आँखा खोलिदिने, ज्ञान ल्याइदिने, उपसम गरिदिने
सम्बोधि बुझो यो अधि अननुश्रुत धर्म हो । यो प्रज्ञा दिने
र अन्ततः आलोक ज्योति दिने धर्म ही । बोधिसत्त्वको
यस विश्वेषणात्मक उद्गारको उँचाइको चरम पहुँचको

स्थिर स्थान हो “आलोको उदपादि” अर्थात् आलोक उदय भयो । यहाँको यो आलोक यो ज्योतिपुंज यस प्रकारको आलोक र ज्योतिपुंज हो । मलाई लाग्छ यो शब्दको विवेचनाको विषय होइन । यस बोधिज्ञानको आलोकको ज्योतिपुंजको प्रस्फुरित ठाउँ नै बोधिमण्डप हो । यस पवित्र स्थानमा बनेको बिहार नै बोधिमण्डप विहार हो । आजको बुद्धगया मन्दिर हो । जातक अटुकथाको अविद्यौ निदानको अभिव्यक्ति नै बोधिमण्डपको र बोधिवृक्षको महत्व चित्रण गर्ने पहिलो बाड् मयारम्भक अभिव्यक्ति हो । अविद्यौ निदानमा लेखिएको छ, स्वयं गौतम बुद्धले सात दिन-सम्म यस बोधिवृक्षलाई अपलक अनिमिष दृष्टिवाट एकटक हेरिरहनुभयो, जुन बोधिवृक्ष मुनि बोधिज्ञान पाउनुभएको थियो । अशोकको आँडौं शिलाभिलेखको “लाजा दसवसाभिसिते संतं निकमिठा संबोधि” को श्री भण्डारकरको मतानुसारको अर्थ ठीक भए अशोकले आफ्नो राज्याभिषेकको बर्णी बर्णमा यस संबोधि स्थानको यात्रा गरेका थिए । यही सम्बोधि ज्ञान, प्रतीत्य समुत्पाद धर्म हो । प्रतीत्य समुत्पादको अर्को अभिव्यक्ति हो, हेतुवाद । प्रतीत्य समुत्पादको गद्यमय व्याख्यालाई भिक्षु अस्सजितले पहिलो पटक अमुष्टुप् छन्दमा कायंकारण हेतुवाद रूपमा अभिव्यक्त गरेको उल्लेख पाइन्छ । वच्च-भद्रवर्गीय भिक्षुहरूमा सर्वेभद्रा कान्ठो भिक्षु अस्सजित धर्मपिपासु ब्राह्मण युवक उपतिस्सलाई भन्नुहुन्छ:

ये धर्मा हेतुप्रभवा तेसं हेतु तथागतो आहु

तेसं च यो निरोधो एवंबादी महासमणो ।

अर्थात् जे जति धर्महरू छन्, हेतुबाट उपत्यका हुन् । धर्मको त्यस हेतुलाई तथागतले देखाउनुभएको छ । यसै

आपनो वारेमा भात्र चिन्तन गर्ने व्यक्ति अचिद्वान् हो, सन्ते जातिसुकै पाढ्राखेको भएतावनि ऊसँग विद्वता छैन ।

हेतुलाई निरोध गर्ने आज्ञा उन महाश्रमणले गर्नुभएको छ ।

यो हेतुवादको एक श्लोकलाई एवं गाथालाई पालि तथा संस्कृत भाषामा हजारी वर्षदेखि आजसम्म अक्षरणः अनुस्मरण गर्दै आइरहेका छन् । भारत, बर्मा श्रीलंका आदि अनेकों देशको उत्तरानन गर्दा यो श्लोक वा गाथा स्वर्णपत्र, रजतपत्र र माटोका मुद्रामा भेटिएका छन् । नैपालको सन्दर्भमा भन्ने भए हरेक पूजादिमा यो श्लोक अर्थ प्रसंग साथ वा त्यस्तै स्मरण स्वप्न पाठ गर्दैछन् । काठमाडौं उपर्यका, कणाली उपर्यका तथा तराई भेगमा यो श्लोक दुँगामा र माटाको मुद्रामा थुप्रै गाइएका छन् । बास्तवमा यही हेतुवादको विश्लेषण स्रोपान हो, यसमत्त अनित्य दुःख र अनात्म सम्बन्धी सूचहरू । प्रजापारमिता र शून्यवाद यसै दर्शनको चूदान्त विकास हो, आदर्शको उडान हो । जगत्का समर्त बस्तु परमार्थ दृष्टिमा असत्य हुन् । यही कुरा शङ्करको दृष्टिमा माया हो ।

तथागत अहंस, सम्यक् सम्बुद्धको कुशीनगरमा महापरिनिर्वाण भयो । पालि निकाय बोद्ध धर्माश्रयाधी-हरूको परम्परामा र महावंशको ऐतिहासिक ज्ञमा बुद्धसम्बत् यही परिनिर्वाण संवेगको सम्बत् हो । २५२९ औं दृढ़-जब्त्ती यही तथागतको महापरिनिर्वाणिको धर्म-संवेग दिवस हो । प्रतीत्यसमुत्पादाद्यमै ध्याघ्याता बुद्धको अनुपादिशेष निर्वाण पूर्वको अन्तिम वचन प्रतीत्यसमुत्पाद-धर्म के संवेगमयी लान्ति सन्देश हो । सदा सजग सचेत बन्धका लागि तथागतको आज्ञा हो । तथागतको अन्तिम वचन हो, “भिक्षुहरू सर्वै संस्कार अनित्यशील छ । यही कुरा जानिक्न अऽमादि भइवन धर्मको सम्पादन गर ।”

६३

– निकोलम्

‘रुद्रा नरानं रतनं’

२५२६ ओँ बुद्ध-जयन्तीको

शुभ-कामना !

विश्वजनमानस

प्रज्ञामय होस् !

आनन्दकृती विद्यापीठ
आनन्दकृती कन्या विद्यापीठ

स्वयम्भू, काठमाडौं

फोन : २-१११६३, २-१२४६६, २-१६१६१,

अभय

जीवनमा अभयको निकं महत्व भएको कुरा बौद्ध धर्ममा यताउति वर्णित प्रसङ्गदृष्टवाट बुझ सकिन्छ । भयले प्राणी मात्रको जीवन कस्तो अशान्ति र दुःखको स्थितिमा डुबाइराखतछ त्यो सर्वलाई अनुभव भइरहेके कुरा हो । स्वस्तो भयपूर्ण स्थितिमा आध्यात्मिक उन्नति हुन नितान्त कठिन हुनाले बौद्धधर्ममा 'अभय' अर्थात् भय-शून्य स्थितिको विशेषता दर्शाएको बुझिन्छ ।

सामान्यतः कसेवाट वा कुनै प.स्थितिवाट कोही पनि आफ्नो प्राण माथि कुनै प्रकारको आतंक, अनिष्ट वा दुःख-कट्ठ चाहौदैन किनभने सबैसं जीवित वियं, सबै भायन्ति मच्चुनो (अर्थात् सर्वलाई आपनो जीवन ध्यारो छ, मृत्युदेवि सबै भयभीत रहन्छन्—धर्मपद १२९।३०) । स्वसंकारण बौद्धधर्मका एक बाँचो घर्वाचारीले— स्व-पर सबको समान हित बाहने हुनाले अझलाई आफू समान ठानी तन मन बचनले कुनै प्रकारको वात प्रतिघात गरी जयभीत गराउने व्यवहार गर्दैन । यसरी आफूवाड कसै-लाई कुनै प्रकारको पनि भय वा आतंक नदिनु नै बौद्ध सिद्धान्त अनुसार 'अभय दान' हो ।

बौद्धग्रन्थहरूमा विभिन्न दानका अनेक महत्व दर्गाएको हामी पाउँछौ जसलाई मूलतः तीन प्रकारमा वर्णिन सकिन्छ । ती हुन् धर्मदान, अभयदान अनि आमिष दान । अनाथ, दुःखी, पीडित, शोषित, सथा भयभीतहरू-लाई यथोचित आश्रय दिनु, रक्षागर्नु वा शान्ति दिलाउनु

अभयदान अस्तन्त नै मानिन्छ । यसरी नै आणो-पाणी, प्राकृतिक प्रकोपका कारणले परिथाउने भयादिवाट संरक्षण, रोग-कष्ट इत्यादिवाट आण पाउन औषधीपचार को व्यवस्था गरिदिनु कुनै किसिमको दण्ड-सजायेवाट मुक्त हुन सहायता पुऱ्याउनु पनि अभयदानका विभिन्न रूप भन्न सकिन्छ ।

‘उयोति’ शाब्द, कालिम्पोड

आध्यात्मिक दृष्टि अनुसार मानिसको जीवनमा सामान्यतः छाइरहेको अशान्ति, आशंका, छल-कपट इत्यादिका कारणहरूमध्ये एउटा यही भय पनि लिन सकिन्छ । मानिसका चित्तमा अनिक भयले स्थान ओगटिरहेको हुन्छ । सामाजिक-प्रतिष्ठा लोक हुने भय, काम-धन्धा उद्योगमा असफल हुने भय, कुनै प्रकारको आपनो सामर्थ्य र क्षमतालाई अखले उचित्तन्ते भय, कहीले कही आपूलाई अन्याय-शोषण गर्नान् कि भन्ने भय इत्यादि यस्ते भयको भावनाले प्रेरित भएर नै धेरेजसो मानिसहरू अनेक थिरिका प्रपञ्चहरूमा लागिरहन्छन् । ऐस प्रकारको मनस्थितिले गर्दानै सरलता, पवित्रता, कास्ति-कता अर्थात् सम्यक् चिन्तनको द्वारा सदैव बन्द राख्नमा सहयोग पनि पुऱ्याइरहेको हुन्छ । आपनो तन एवं मनमा केही आघात हुने भय रहेदा नै हामी अकमाथि प्रहार गर्न

तमिसन्धों अर्थात् संक्षेपमा अकुशल कायं गशउन प्रेरित गर्ने एउटा कारण भय पनि हो। जो हिंसक छ यो अभय कहिल्यै रहन सक्तै भन्ने कुरो बीद्रग्रन्थावलीमा बताइएका तथ्यबाट बुझ्न सकिन्दै।

बोद्धमं अन्तर्गत बोधिसत्त्व (जग्मजन्माश्तर पछि बुढ हुने) चर्यामा हिंडमहूक्ले पारमिताहरूमध्येको प्रथम सोपान दानपारमिता पूर्ण गर्ने प्राणीहरूलाई भयमुक्त गर्ने प्रयासमा लागिरहन्छन्। आफ्नो प्राण समेत उस्संग गरी उनीहरू अरुस्ताई अभय प्रवान गर्ने तत्पर रहन्छन्। गोतमबुद्धले आफ्ना पूर्वजन्महूक्ला विभिन्न प्राणीका रूपमा हुँदा यस्तै अभय अरुका निम्न दिलाई दानपारमिता पूर्ण गर्नुभएको कुरा महाकवि जातक, निग्रो-धर्मूग जातक जस्ता कथाहरूमा अत्यक्त गरिएको हामी पाउँछौं।

परमार्थको दृष्टिले हेरे जन्म-मरण सहित बाह्य अभ्यन्तर सबै भव-भयबाट मुक्त भएको हुनु ने अभय हो। जसरी परम सुखको प्राप्ति केवल भौतिक-साधनबाट मात्र हुन सक्तैन उसैगरी पूर्णतः अभयको स्थिति पनि लौकिक प्रवृत्तिले जुटाउन सकिन्दैन कारण अहम् भावको उम्मलन नहुँजेल यो असम्भव छ। यस अर्थमा विमुक्ति अनि अभय चर्यावाची जै देखिन आउँछ। यसको ठोस उश्वरणका रूपमा हामी भगवान् बुद्धलाई नै लिन सक्छौं। उनी पूर्ण अभय थिए। आफू प्रतिका सम्पूर्ण

आसक्ति र मोहू उनमा निर्मूल भइसकेको थियो। संसारमा कुनै यस्तो कुरो थिएन जुनले उनलाई भयभीत गराउन सक्थ्यो। सबै प्रकारका भय माथि उनले विजय हाउल गरिसक्नुभएको थियो र उनको विजयलाई पराजय गर्ने पनि कस्तै सक्ने कुरो थिएन (धर्मपद १३९) बुढ ईवयं अभय थिए र त अलाई पनि अभय प्रदान गर्न सक्थे। उनको छत्रछायामा सबै प्राणीले असीम अनन्त शान्ति अनुभव गर्यै, भयत्रासको किञ्चित् महसूस गर्दैनये। बोद्धकमंको महायान शाखामा पाँच ध्यानी-बुढहूक्ला मुद्राहरूमा एउटा अभय मुद्रा पनि हो जो लोकवासीका लागि उनी भव-भय हरू भन्ने प्रतीक नै हो। धर्मपदमा (१९६) भनिएको पनि ४ 'सांसारिक प्रपञ्च घोक अनि भयबाट सर्वथा मुक्त बुद्धको पूजा गन्नाले जुन पुण्य प्राप्त हुन्छ यो अकथनीय हुँछ ।'

सारांशमा लौकिकदृष्टिले होस् वा पारमार्थिकदृष्टिले होस् जुन अवस्थामा पनि सम्यक् जीवन यापन गर्न र गराउन भयबाट मुक्त निश्चिन्त स्थिति-अभयको महत्व स्पष्ट छ। हितोआज विश्वका केही राष्ट्रहरू आ-आफ्ना देशलाई शान्ति-झेत्र बनाउन थाहेको भा पनि कठिपय सांसारिक वातावरणबाट स्वदेशवासीलाई अभय दिलाउन नै हो भन्ने अनुमान हुन्छ जो बोद्धमंको दृष्टिमा पनि सुहा-उँदो भन्न सकिन्दै। *

**भिगु बाँलाःगु, स्यल्लाःगु बिजुलीया सामान, रेडियो, ट्रान्जिष्टर, वाटर पम्प
इलेक्ट्रिक पंखा इत्यादिया लागी**

जिमित लुमंकादिसँ

राइंजिंग इन्टरप्राइजेज

मुक्तपथ, फो: २-१२४०६, २-१२५८४

-१३११४ शान्तिका अग्रदृत गौतम बुद्ध र शान्तिक्षेत्र नेपाल
लोकों । ग्रन्थको छैफालाट हिँक उभकाल । शान्तिका
प्राचीन लोकों । विषय तात्त्व तथा शान्तिका

लिपिभौतिकृ इति लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ
लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ
लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ लिपिभौतिकृ

१ प्रथो भूमिष्ठो । एवम् इत्युत्तम । एवम् इत्युत्तम । एवम् इत्युत्तम
परिवारको मोह, माया, सुख, सयल एवम् राज-
दरवारको वैभवलाई समेत तिलान्जली दिई मानवमात्रको
कल्याणार्थं जीवन अपां गते महापुरुषहरु आजको तना-
वपूर्ण विश्वमा विरलं मात्र पाइङ्गन् । अर्को शब्दमा भन्ने
हो भन्ने दरवारको भोग विलास एवम् ऐपारसी जीवनलाई
चटवकै स्थागेर रथागीको वस्त्र धारण गरी सांसारिक
बन्धनबाट मुक्त हुन खोजनेहरु आजको संसारमा कम्ते जात्रे
पाइँछन् । यसरी आपनो राष्ट्र सी ऐश, आराम र सवंगुण
सम्पन्न राजकुमारी यशोधरा, छोरा राहुल एवम् क.पिल-
बन्धुका आदर्श राजा शुद्धोदन, कान्ती आमा प्रजापती
समेतको मोह मायालाई चटवकै पन्थाएर (अथवा मानीं
रथागेर दुःखबाट मुक्त हुने मार्ग खोजन कम्पर कहनेहरु-
मा राजकुमार सिद्धार्थको नाम अन्तिम पक्षिमा उभिन आउ-
दछ । मानवमात्रलाई सांसारिक दुःखकष्टबाट मुक्त गर्न
महान् रथाग गरेबाटै सिद्धार्थलाई विभूतिको उपाधि प्रदान
गरिएको हो भन्नुमा आपत्ति परोहन । विभूति ज्ञानलाई
केलाएर हेदविनि जीवनमा महान् रथाग गर्ने महापुरुष-
लाई नै ईगित गर्छन् । यसलउले आरथाका प्रतीक विभूति
आपनो बढपन कहित्यै खोजदैन, द्विकिएर वनि ओपनो
प्रशंसा आफै गर्दैन । विभूति समरस मानवमात्रको भावना
(हृदय) मा एउटा भीठौं चाहनामा भएर रहने चाहन्छ,
प्राणीमात्रकी हृदय भीठो रासङ्गना एवम् थुकथुकी भएर
अवस्थिति द्वात्राचाहन्छ, लिमिसिन चाहन्छ, समाहित
हुन चाहन्छ, विश्वको गीरव एवं आस्थाको ब्रतीक भएरा

२६०९ वर्ष अगाडि लुम्बिनीको जंगल
(अथवा भनी शालबृक्षको छहारीमा) वैशाख बुद्ध
पूर्णिमाका दिन मायादेवीको कीखबाट जन्म भएका सिद्धार्थ
जीवनी उभाल्न त्रिपुराको विलास तथा वैभव
गौतम बालकालदेखि नै अति भावुक प्रकृतिका भएकाले
राजा शुद्धोदन आपनो प्रिय पुत्र राजकुमार सिद्धार्थको
सुख मुविधाका लागि सबै प्रकारका भनोविनोदको सामग्री-
को बन्धोबस्त गरिदिएका थिए पर्ने सोशीउकार सदैव चिन्त-
नशील, विचारवान् एवम् एकान्त हुने बानीबाटै छुटकारा
दिलाई सांसारिक मायामोह, भोग विलास तथा वैभव
प्रति सिद्धार्थको ध्यान केन्द्रित होस् भन्नाखातिर राजाले
उनको विबाह ज्ञानगुणसंपन्न परमसुन्दरी राजकुमारी यशो-
धरासंग गराइदिए । सिद्धार्थलाई आराम र भोगविला-
सको र भोगविलासको लागि राजा शुद्धोदनले एउटा छुटै
आकर्षक र सुरदर पनि बनाइदिएर राजकुमारी यशोधरा-
लाई सिद्धार्थसंग हमेशा साथसाथै रह्ने, बस्ते व्यवस्था
समेत गरिदिएबाटै राहुल नावक छोरा पनि भए ।
बानी राहुल पाएर राजा शुद्धोदन र कान्ती महारानी
प्रजापती पनि अब त सिद्धार्थ सांचिकी सांसारिक मोह
मायाको जंजाकमा फैसिसक्यो भनेर भम सबै खुशी भए
भन्ने यशोधरा पनि वतिको स्मैह वाइर मरुखै भाईन् । तर
सिद्धार्थको यथार्थ मनस्थिति केरहेछ भन्ने कुरोहीको लाई
पनि पत्ते भएन । सिद्धार्थ पृथिवी र यशोधरबाट पुत्रा स
भितो तरायही नै सिद्धार्थको निषित ठूलो अभिषापि चुम्प
आयो । अतः राजकुमार हिंद्वार्थले आपनी छोशको जाम

ने राहुल मतलब दुर्भिर्गद्यो प्रतीक रखे। यस उसले छोरा भएर पनि सिद्धार्थको मनश्चाई संसारको माया, मौहले कति पनि बाँधन सकेन। राजकुमारलाई नपुरदो केही पनि थिएन, राजमहलमा सबै वैभव र आनन्दका सामग्री जूटेकै थियो, राहुल जस्ता सुन्दर बालक पनि थिए भने रूपवती यशोधरा जस्ती आदर्श पत्नीले गौतम-घो सेवा, सुश्रूषा गरेकै थिई तैपनि राजकुमार सिद्धार्थ खुशी देखिन्थे, उनी सदा झै एकान्तप्रिय र चिन्तनशील ने देखिन्थे र एकलै मनमा के के कुरा खेलाएर विचार गरिने रहन्थे।

ध्रुवनारायण जोन्थे

राजमहलको चारदीवारीलाई पंछाएर २९ वर्षको उमेरमा आफ्नो सारथी छन्दकसित शहर परिक्रमा गर्न जाँदा देखेका बूढो मानिस, रोगी एवं मृतक व्यक्तिको घवयत्राबाट सिद्धार्थको मन, मस्तिकलाई समेत सचेत गराइदियो र 'म पनि अरु मानिस तरह रोगी हुन्छु, बूढो हुन्छु र अङ्तमा मेरो पनि भूस्यु हुन्छ' भन्ने भावनाले सिद्धार्थ गौतमको मनमा जरो ने गाड्यो। संसारमा व्याप्त रोग, बुढाका दैर्घ्य र मृत्यु जस्ता दुःखरूपी प्र-पञ्चबाट मानिसलाई कसरी मुक्त गर्न सकिएला भन्ने कुराले उनको आंतरिक मनस्तिलाई घञ्चच्छाउन थाल्यो। यसको परिणामस्वरूप ३० वर्षको उमेरमा आफ्ना परमित्रिया यशोधरा, पिता शुद्धोदन, माता प्रजापती एवं पुत्र राहुल समेतलाई छाडेर दुःखबाट मुक्त हुने मार्गको खोजीमा राजदरबारका सबै सुख, सुविधा एवं वैभवलाई उमेत र्यागी मध्यरातमा जङ्गलको बाटो लागे, यहाँबाट उनी विहानीपछ अनौमा नदीको किनारमा पुगी रथबाट सत्रेर

आफ्नो राजकीय वस्त्र समेत छतारी सारथी छन्दकलाई राजमहल फर्काएर आफूले घोगीको वस्त्र धारण गरे। त्यसपछि सिद्धार्थ मगधको राजधानी राजगृह हु दै आलारकालाम र अदकबाट केही ध्यानपद्धति सित्तैगँ। तैपनि सिद्धार्थको चित्त शान्त भएन। अन्तमा गयामा गएर तपस्या गरे। त्यसबेला श्रमणहरू त्यहाँ उपस्थित थिए। ६ वर्षसम्म कठोर तपस्या गर्दा शरीर हाढ र छाला भए, तैपनि उमेले खोजेको कुराको छेउटूप्पो समेत भेटिएन। भोकभोकै शरीर सुकाएर मात्रै ज्ञान प्राप्त हुँदोरहेन भन्ने विचारबाट प्रेरित भै खाना खाएर तपस्या गर्न लागे। संगी साथीहरूले नियम तोड्ने भनेर सिद्धार्थको साथ नदिवै छाडेर गए। हरेश नखाई गयामा पिप्पलको रुखमुति पलेटी कसेर विचार गर्दा गर्दै ३५ वर्षको उमेरमा बैमात्रै पूर्णिमाका दिन आफूले खोजेको जन्म, जरा, व्याधिर भरणका कारण र दुःख सुखका मूल कारण प्रतीक्षसमुपाद प्राप्त भयो।

बैशाख पूर्णिमाका दिन दिव्य ज्ञान प्राप्त भएपछि उनी सिद्धार्थबाट बुद्ध भने। यसप्रकार ज्ञान प्राप्त भएपछि सिद्धार्थको नाममै बुद्ध भयो।

आफूलाई छाडेर गएका साथीहरूको खोजी गर्दै बुद्ध काषी पुगे। काषीको सारनाथमा आफूले पाएको ज्ञान थरूलाई सिकाउन पनि थाले। यसप्रकार बुद्धत्व प्राप्त गरिसकेपछि ४५ वर्षसम्म प्राणीमात्रको हितकालागि विभिन्न ठाउँ, छान्त, देशदेशावरराजा आफ्नो धर्मको प्रचार प्रसार गर्दै उपदेश दिँदै आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्दै ८० वर्षको उमेरमा कुशीनगरको बाबामा बुद्धले महापरिनिर्वाणको गति प्राप्त गरे। यस इसले बुद्धको जन्मथलो सुम्बिनी, दुःखत्व प्राप्त भएको स्थान गया, बुद्धले उपदेश दिएको ठाउँ सारनाथ र अन्तमा बुद्धले देहस्थान

आरेको कुणीनगर बौद्धधर्मविलम्बी एवम् बुद्धप्रति आस्था राखी शान्तिको चाहना गर्ने सर्वको लागि अद्वितीय पवित्र सीथंस्थल ने भएको छ भने शिष्ठायांको जन्म, मरण र बुद्ध-त्व प्राप्त भएको अभूतपूर्व दिन समेत संयोगले बैशाख पूर्णिमा ने भएको ले पनि शान्तिको चाहना गर्ने मानवमात्र को लागि बैशाख पूर्णिमाको शुभदिन अति महत्वपूर्ण हुनेगएकोछ । तथागतको जन्म, मरण र बुद्धत्व प्राप्त भएको दिन बुद्धपूर्णिमा भएको ले अद्वापि बैशाख पूर्णिमाको दिन नेपाल अधिराज्यभर भगवान् बुद्धको आदर, सम्मान, भक्ति गरी बौद्ध विहार मन्दिरमा गे अध्यात्मक एवम् उत्साह साथ बुद्धको जयन्ती मनाइने इमरणीय नैछ ।

गौतम बुद्धका उपदेशहरूमा शान्ति, अहिमा, प्रेम र सदाचार प्रमुख रूपमा उल्लिख आउँछ । खासगरिकन बुद्धका उपदेशहरू ४ आयंसत्यमा आधारित छन् । तथागतका चार आयंसत्य सिद्धान्तमा (१) पहिलो सत्य दुःख हो । (२) दोशो दुःख हुनुमा कारण छ, अर्थात अज्ञानता ने दुःखको मूल कारण हो (३) तेस्रो अज्ञानता वा दुःख हटाउन सकिन्छ (४) चौथो दुःख तथा अज्ञानता हटाउन आठवटा (अष्टांग मार्ग) बाटौ अपनाउनुपर्छ । अष्टांगमार्ग ने सही अर्थमा जीवनको पथप्रदर्शक भएको ले (क) सत्तदृष्टि (ख) सत्तसंकल्प (ग) सद्ब्वाणी (घ) सद्व्यवहा । (ङ) सद्गीवन (च) सद अप्यास (छ) सत् स्मृति (ज) सत्समाधीलाई स्वीकारेर जीवन आयंक घनाउन सकिने कुरामा गौतम बुद्ध विश्वस्त हुनुहुन्छ । अर्को शब्दमा भन्ने हो भने (क) सारा प्राणी माथि दया गर्नु (ख) प्राणीमात्रको हिसा नगर्नु (ग) आवरण पवित्र राख्नु (घ) मातापिता, गुरुजनको पवित्र भक्ति गर्नु (ङ) मात्र जनको अज्ञापालन गर्नु (च) सांचो बोल्नु (छ) मुण्डको-

बदला गुणले नै तिर्नु [ज] प्रत्येक मनुष्यलाई स्वतन्त्र र समान देख्नु (झ) कर्त्तव्यपालन गर्न कहिल्यै नचुक्नु आदिलाई नै संक्षेषमा भगवान् गौतम बुद्धको सारगम्भित उपदेश मान्न सकिन्छ ।

भगवान् बुद्धले शान्तिको सम्बद्ध दिई विश्वमा नै नेपाललाई परिचय गराइदिएबाट यिनी नेपाल अधिराज्यको राष्ट्रिय विभूति समेत हुन पुगेका छन् भने त्यसकै [बुद्धको शान्ति संदेशको] परिणामस्वरूप आज विश्वमा अधिकांश मुलुकहरूमा बौद्धधर्म मानिन्छ र भगवान् बुद्ध जन्मिएको पवित्र स्थल लुम्बिनी हेत्न विभिन्न क्षेत्र, प्रान्त तथा राष्ट्रहरूबाट समेत असंख्य भक्तजन एवम् यात्रीहरू नेपाल आउने गर्नुन् । शान्तिका प्रणेता बुद्धले चलाएको मावताढादमा आधारित बौद्धधर्म आज रूसको भोल्गादेखि जापानसम्म, साइबेरियादेखि श्रीलंकासम्म अत्यधिक मात्रामा प्रचलित भएको पाइएबाट बौद्धधर्म आज कतिको लोकप्रिय हुँदै आइरहेकोछ भन्ने कुरा सहजै अनुमान गर्न सकिन्छ । विश्वका यात्रीहरू भगवान् बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी आई आत्महत्याकी प्राप्त गरेर “बुद्धं पराणं गच्छामि, धर्मंम् शरणम् गच्छामि, संघम् शरणं गच्छामि, को गगनमेदी प्रार्थनाबाट प्रभावित भएर नै आज मिश्रराष्ट्र भारत, आपान, थाइलाण्ड, श्रीलंका लगायत अल्ल कतिवय विश्वका मुलुकहरूमै लुम्बिनीको विकास गर्न स्वचाएका छन् । सोही अनुरूप श्री ५ को ससकार र संयुक्त राष्ट्रसंघको सहयोगमा २१ कि.मी. सडक निर्माण, पवित्र बैमेजाको निर्माण, बौद्धस्थल निर्माण, हरियोफांट [मैदानको तवारी र यात्रीको मार्ग निर्माण अस्त] ५ उद्देश्य राखी लुम्बिनी विकाससंस्कैको विकास एवम् निर्माण तीव्रताका साथ मुसंपान हुँदै गएको तथ्य बनि कसेबाट लुकेको छैम । यी सबै कार्यको उत्तरविधि तिनै शान्तिका अग्रहूत गौतम बुद्धलाई नै दिन सकिन्छ ।

अन्तमा तथापतका उपदेशलाई पालन गर्दै गएमा विश्व-
शान्ति स्थापना गर्न सक्ने कुराम। प्रबु दुष्टगं विश्वस्त भए
बाटै भाजको विश्वको राजनीतिक रंगमचमा समेत (१) एक
क्षेत्रीय अखण्डता र सार्वभौमिकताको कदर गर्ने (२) एक
ले अकिंको आन्तरिक मामिलोमा हस्तक्षेप नगर्ने (३) एक
ले दोषो माध्य आक्रमण नगर्ने (४) समानता र पारस्पर-
रिक हित गर्ने (५) शान्तिपूर्ण सहस्त्रियतालाई मान्ये
आदि पंचशीलका सिद्धान्तलाई मुख्य आधार बनाई
संयुक्त राष्ट्रसंघ विश्वमा शान्तिस्थापना गर्ने क्तिवद्वय
राखेकोछ भने अकोंतक शान्तिको अभावमा मानवजातिले
अत्मप्रतिष्ठा र स्वतन्त्राणूँ जिन्दगी विताउन न सक्ने
कुरामा राष्ट्रनायक सरकार विश्वस्त होइबक्सेबाट विकास
विना शान्ति सम्भव छैन भने शान्ति विना विकास विना

मानव जीवनमा बुद्धिमत्ता र विकास

महामानव गौतम बुद्धया २५२९

देव्या जयन्तीया उपलक्ष्य सकल

नेपालमियात भितुना

नेपाल नोटिंग इण्डियज

संभव छैन। यस्तै धैर्य र शान्ति जस्ता गुणहरूको विकास
विना मानिसको विकास हुन सक्दैन भन्ने विकासप्रेमी
राजाको महान् वाणीबाट पनि शान्तिका अग्रदूत भगवान्
बुद्धको उपदेशलाई कार्यक्षेत्रमा प्रतिपादित गराइन्दैसन
राष्ट्रनायक सरकारबाट शुभराज्यधिपेकको सुखद अवसर-
मा १९७५ ई. फरवरी २५ का दिन नेपाललाई शान्ति
क्षेत्र जोषित गरियोस भन्ने प्रस्ताव विश्व साम राखिवसे-
को हो। नेपालको शान्ति क्षेत्रको प्रस्तावले शान्तिका अग्रदूत
बहुसंख्यक मित्रराष्ट्रहरूले भान्यता पनि प्रदान गरिएबाट
मीसुफ भरकारको शान्तिक्षेत्रको प्रस्तावले शान्तिका अग्रदूत
भगवान् भौतम बुद्धको सन्देशलाई कार्यक्षेत्रमा प्रसिपादन
गर्न निकाँ टेवा समैत पुऱ्याएको छ भग्नुमा अशुक्ति
नहोला।

स्वार्यापुह्रीया लसताय
स्विन्तुना

एभन साइकल च साइकलया हरेक पाटं पुजेया

लागी जिमित लुमकादिसँ ।

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

क्लेनी राम राम राम राम राम राम राम राम राम

आनन्दमूर्मिका आजीवन ग्राहक

(गताङ्को बाकी)

आनन्दमूर्मिका शुद्धदेखिका आजीवन ग्राहकहरूको नामावली दर्श १२ अंकु द देखि प्रकाशित हुँदैनाएँबो छ ।

यस अङ्कमूर्मिका कसैको नाम छुटेको भए आपनो ठेवाना सहित खबर गर्नुपर्न अनुरोध छ ।

२२९ संघरसन बजाचार्य	पुलचोक, बुटवल	२४९ विजयकाजि शाक्य नारायणटोल, पाल्पा, तान्सेन
२३० विश्वमोहनबहादुर 'विकिल'	एकिजिविसन रोड, पटना १, भारत	२५० भिक्षु धमज्योति दाइज्योक्यो जापानी बुद्धग्राम विहार भारत
२३१ केदारलाल श्रेष्ठ,	बस इटेशन पाल्पा, तान्सेन	२५१ थुप्तेन लामा पो. अ. नं. १३६ काठमाडौं विश्वली
विजय फेस्टी स्टोर	तान्सेन	२५२ हेरावज् बजाचार्य बनबहा, न्हूबहा, लिलापुर
२३२ गणेशमान महजंम ढाका टोपी उंदोग पाल्पा, तान्सेन	जेम्स रे न्यू रोड, पो. अ. नं.	२५४ रत्नराज शाक्य भीमसेनस्थान, मञ्जलबजार(ल.पु.)
२३३ यश बजाचार्य	१८०७ काठमाडौं	२५५ सोभियतरस्त तुलाधर यत्पात्र, नरदेवी
२३४ अनगारिका विरति	परिनिर्वाण, उपासिकाराम किदोल	२५६ उद्गव बनिया क्षेत्री ११९ नारायण ओक, इन्द्रचोक
२३५ नाति शाक्य	कडाथदी टोल, भक्तपुर	२५७ गणेशलाल नक्मर्मी ६१५५९ टेबहाल
२३६ भक्तनारायण कर्मचार्य चासुख्या, टिबुछ्ये, भक्तपुर	तुच्छीमला, भक्तपुर	२५८ पुष्पराम वैद्य ७।३२३ भीमसेनस्थान, काठमाडौं
२३७ पासा पुस्तकालय	इनाचो, भक्तपुर	२५९ मेवारसन बजाचार्य वटू, मूबहाल दा४७३ काठमाडौं
२३८ कृष्ण शिल्पकार	तुच्छपाल, भक्तपुर	२६० प्रेमराज बजाचार्य %०स्वर्णभण्डार १।८२ राधी रोड, हेठोडा
२३९ युगविजय पुस्तकालय	बुद्धमार्ग, धरान-७	२६१ बुद्धरसन शाक्य ३।१३९ कालिं राजपथ, हेठोडा
२४० लालबहादुर तुलाधर	मखन	२६२ मञ्जललाल मानधर १।७० मेनरोड, हेठोडा
२४१ पूर्णसिंह बजाचार्य		२६३ शोमकृष्ण राजकणिकार हिमाञ्चल केविन, वीरगंज
२४२ आफूलाल अबाले	तुम्बहाल, ललितपुर	२६४ महेश्वरदेव थकू १।३।४ आदर्शनगर, वीरगंज
२४३ मोतिकाजि शाक्य	भीमसेन टोल, पाल्पा, तान्सेन	२६५ श्रीमती सारा श्रेष्ठ, सिगरेट फैब्री रोड विर्ति, वीरगंज
२४४ ज्ञानकुमार बजाचार्य "	" "	२६६ भक्तिदास श्रेष्ठ ऐपास सिगरेट फैब्री, बीरगंज
२४५ तुलामान बुद्धचार्य १।२	मोहरिया टोल, पोखरा	२६७ हीरालाल शाक्य १।१२३ असनटोल, पाल्पा, तान्सेन
२४६ कृष्णमान गुभाजू २।१०२	२।१०२ मोहरिया टोल, पोखरा	२६८ रत्नकाजी शाक्य १।१२२ पुत्रसिंहजार, नारायणगढ
२४७ सोम बजाचार्य	१।१०४ " "	२६९ बी. बी. बम्जन बृटिश राजदूतावास लाजिम्पाट
२४८ पूर्णमान शाक्य	टक्सार, पाल्पा, तान्सेन	२७० पद्मराज शाक्य पो. अ. नं. १९४९ कठमाडौं

(बाकी आगामी अङ्कमा प्रकाशित हुनेछ ।)

सम्पादकलाई दिँठी

बो सम्बाइच्यूः

“नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको संवित्त इतिहास”
मानव पुस्तकका लेखक आचार्य भिजु अमृतानन्दको
छ्यालाकर्चण वराउन यी पत्र लेखेकूँ। आचार्य अन्यौलमा
परेका पाठकहरू समक्ष प्रस्तुत गर्न आवश्यक इयान विद्विनुहुने नै छ ।

नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको प्रवेशको सम्बन्धमा
उन् १९३६ मा लेखक स्वयं प्रवृजित भएको बर्वंदेखिको
घटना समावेश गरिएको बाट छलंज्ज हुन्छ कि नेपालमा
उक्त बर्वंले प्रवेश गरेको ४४ (धठचालिस) बर्वं मात्र
पुगेको रहेछ । एक लघुप्रतिष्ठित व्यक्तिद्वारा यसरी
भ्रमादमक कुरा-सेखिनु कठिको युक्ति संगत रहेछ सो
पाठकवर्गले विवार गङ्ञन् । वहाँ प्रवृजित भएको साल
मा नेपाल पसेर प्रचार र प्रसार गरेको पनि देखिँदैन ।
बहाँमन्दा अविप्रवृजित हुनेहरूमा पहिलो महाप्रज्ञा र
स्यसपछि प्रज्ञानन्द देखिन्छन् । वहाँहरू प्रवृजित भएको
मितिदेखि समावेश गर्ने हो भने पचास बर्वं नाधिसकेको
प्रमाणित हुन्छ । अतः कहिले देखिको घटना समावेश
गर्नु पर्ने हो सो वारे पाठकको राय बुझ्नु बतिवार्य देखिँ
छ ।

नेपाली जनसमुदायमा थेरवाद बुद्धधर्मको प्रभाव
उक्त पुस्तकका लेखक प्रवृजित हुनुमन्दा पहिलेका कठि-
य विद्वान्हरूले वारिसकेका थिए । यस्ता कायं गर्नेहरू-
मा सबैप्रथम धर्मादित्य धर्माचार्यको नाउँ डलेख गर्नु
अति आवश्यक देखिन्छ । सन् १९२५ मा कलकत्ताबाट
प्रकाशित ‘बुद्धधर्म’ नामक मासिक पत्रिकाको माझ्यमबाट

नेपाली जनसमुदायमा थेरवाद बुद्धधर्मको प्रचार भएको
थियो । उक्त पत्रिकामा प्रकाशित कठिय रचनाहरूकले
थेरवाद सिद्धान्तको प्रतिपादन गरिएकोबाट उपर्युक्त तथ्य
प्रमाणित हुन्छ । अतः इतिहासकारहरूकले यस्ता महत्त्वपूर्ण
कुराहरू समावेश नगरिएमा थेरवाद बुद्धधर्मको (नेपाल-
को सम्बन्धमा) इतिहास अनुरो रहेछ । ‘हिमालय बोड्ड’
र ‘नेपाली नागरिक’ नामक दुई पत्रिका पनि थेरवाद
बुद्धधर्मका सन्दर्भमा अस्यन्तै महत्त्वपूर्ण छन् जसका सम्पा-
दक पनि उनी धर्माचार्यांच्यू नै थिए ।

नेपाललाई राणा शासनको कालो पर्दाले धेरै वर्ष-
सम्म ढाकिराखेको तुमालै नेपाली जनताको बोद्धिक स्तर
बढाउन भाद्रिर भारत, श्रीलंका, बर्मा आदि देश-
हरूमा रहेर अनेक नेपालीहरूले विएको योगदानको फल-
स्वल्प नेपालमा थेरवाद परम्पराले प्रवेश गर्न सकेको
थियो । यसमा दुईमत छन् । बस्ता असेको घटनाहरूको
खोजीबाट मात्र यथार्थ इतिहासको निर्माण हुन्छ । नेपाल-
को सडकमा भिजुहरू महाप्रज्ञा, महाज्ञान, महाबीर्य, महा-
चक्र र महाशान्तिको नाउँ डरैख गर्नु अति आवश्यक
देखिन्छ ।

थेरवाद परम्परानुसार प्रवृजित हुनेहरूमा पहिलो-
को रूपमा महाप्रज्ञाको नाउँ डलेख गर्नुभयो तर बुद्ध-
धर्म प्रचारको चिलसिलामा बहाँले दिवका देवहरूकी
चर्चाभने गरिएन । यस दृष्टिकोणमै पनि इतिहास
अनुरो रहेको छ । पालिभावानुसारको ‘ललित विस्तर’
पनि बहाँकं प्रयासद्वारा प्रस्तुत गर्न सकिएको हो । नेपाली

बाड़मयमा बुद्धधर्मले स्थान पाउन सकेको पनि वहाँके प्रयास हो। 'नमी रत्नत्रयाव' नामक नेपाली पुस्तक बहाँके स्वरचित काव्य-संग्रह हो जुन सन् १९३५ तिर प्रकाशित भएको थियो। उपश्रृत संक्षिप्त इतिहासका लेखकले त्यतिथेर जिउँदो भिसुको दर्शन मात्र पाएका थिए प्रवृजित भएके थिएन। यस्ता अति आवश्यक तथ्य-हरूको अभाव देखिएको ले उक्त पुस्तक मस्ता बिनाको खिचडी मात्र भएको छ।

धर्मप्रचारको सन्दर्भमा पनि भोजपुर आफू पत्तिला पुणेको देखाइएको छुरा पनि कतै सशरदेखि बाहिरको हो कि जस्तो लाग्नु स्वाभाविक हो। भोजपुर जेलमा खिँचिएको फोटो पनि शंकाईपद देखिन्छ, किनभने महा प्रजाज्यूले सन् १९२८ मा लामाधर्म त्याग गरी (पृष्ठ २) थेरवाद परम्परानुसार ब्रवृजित हुनुभएको हो। तर सन् १९३७ तिर खिँचिएको फोटोमा लामा भेष-भूषा पहिरि-एको ले यो शंका उठिएको छो। अतः मेरो यो शंका निवारण गरिदिनुहुन पनि लेखक महास्थविरज्युहर्षं ग्राहिक अनुरोध गर्दछु।

यति शुप्री शंकास्पद कुराहू हुँदाहूँदे ५८

टोक्यो जापान बाट प्रकाशित हुने DHARMA WORLD र आनन्दभूमिमा मात्र नष्टपाएर बीरगंग झोडू समितिका अध्यक्ष धी भवितदास खेटको बन्दामाट थंगेझी संस्करण समेत प्रकाशित गरेको देखिर बे पो सानो चर्चा लेख्ने होसला प्राप्त भयो।

नेपाली संसारमा देखा परेको थेरवाद बुद्धधर्मको इतिहास लेखनको निम्नि प्रस्तेष्व नेपाली भिक्षु, अवगारि-का र उपासकहरूको अमूल्य देवको लेखाजोखा गर्नु नितान्त आवश्यक छ। अन्यथा आनन्दकुटी विहारगुठी प्रकाशनमाला ११, २२ जस्तो एक अवक्तीय देवको कोरा बर्णन (अन्तर्राष्ट्रिय जगत्मा समेत) खेलाएर निपालमा बुद्धधर्मबाई अध्ययन गर्नुहरूको निम्नि अमर्पूर्ण तथ्य प्रकाशमा ल्याएर गुठीको मर्यादामा खेट सार्वै प्रयास हुन जानेछ। अतः आनन्दकुटी जस्तो परित्र संस्थाका पदाधिकारीहरूको समेत ध्यानाक्षण गराउँहै संशोधन-को निम्नि विमल अनुरोध गरिन्छ।

धर्मारत्न शास्त्र
नरदेवी काठमाडौं।

२५२९ औं बुद्ध-जयन्तीको

सुखद उपलक्ष्यमा

समस्त धर्मप्रेमीहरूमा

शान्तिमय कामना

धर्मस्त गवंस्तो ।

ज्योतिराज शाक्य र परिवार

धराम-६ ।

२५२६ दे

बुद्ध-जयन्ती

सकल प्राणो मात्रया कल्याण जुइमाथका:

दुनुगलंनिसे

“भिन्तुना”

आफुलाल अवाले

रामलाल अवाले

तुम्बहा, भेलाछे, ललितपुर।

फोन नं. ५-२१८८१, ५-३१२८६

यहाँ शान्तिको ज्योति चाहियो

-देवकी पाण्डेय

अहौ ! यहाँ त असद्य भयो, किन हो ? ज्ञन ज्ञन उग्र भयो
अन्यथा भयो अत्याचार बढ़यो, मानिसहरूमा दिनपरदिन

मैं पापाचार बढ़यो
ए बुद्ध, तिमी यहाँ छिट्ठै आइदिनुपःयो ।

ए बुद्ध तिम्रो शान्तिको प्रकाश विना विश्वभरि नै रक्त-
पातकौ सुखबात भयो,
सोजा निमुखा मानिसहरूको लाखों संख्यामा हिस्तमक
हस्तयाले हास बढ़यो ।

ए बुद्ध तिमी यहाँ छिट्ठै आइदिनुपःयो ।
भौतिक सुखको प्रलोभनमा मानिसहरूले कर्म र नैतिकता
सबै वेचिसके ।

अमूल्य यो मानव जीवनको महाव नजासी केवल पृथ्वीको
भार बतेर ज्यूँदै मुर्दा जी बतिसके ।

ए बुद्ध ! तिमी यहाँ छिट्ठै आइदिनुपःयो ।
विद्वान् हरू अनि देशप्रेमी र ज्ञानी अरु साधुहरूको आयु
सारै अल्प भएर मृत्युका संख्यामा पुगिसके,
यसकं कारण अब हाज्जो त्यो पीराणिक रिवाज र संस्कृति

अनि कलाहरू पर्मि ज्ञन ज्ञन बिलोम स्थितिमा पुगिसके ।
ए बुद्ध ! तिमी यहाँ छिट्ठै आइदिनुपःयो ।

यी अत्याचारिहरूको कान्तिको कष्टनले हाज्जो यो कर्ण ते
फाटिसक्ष्यो

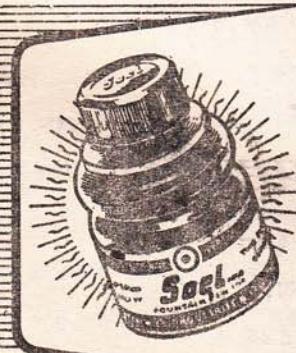
ए ! बुद्ध तिम्रो अमृतबाजीले हाज्जो यो कर्णलाई शान्ति
दिनुपप्यो ।

ए बुद्ध ! तिमी यहाँ छिट्ठै आइदिनुपःयो ।
प्रत्येक नेपालीहरूको नै हो हिमाली प्रदेश यो बुद्ध जाग्मले
पवित्र र शान्तिभूमि ।

हामी सबैलाई शरण देउ तिम्रो शान्ति प्रकाशको छहारी
मुनि ।

ए बुद्ध ! तिमी छिट्ठै यहाँ आइदिनुपःयो ।
बुद्ध ! तिम्रो एयो शुद्ध आत्माको दृष्टिले यहाँ ढोंगीहरूलाई
निभाइदेल
असर र अशान्तिको बीजे निर्मल पारी सत्ययुगको निर्मिति
अमृत बर्चा पारिदेउ ।

ए बुद्ध ! तिमी छिट्ठै यहाँ आइदिनुपःयो ।

आहाकति राम्रो मसि
स्वयेल मसि
प्राक्तिक
नेपाल लाइट सेन्टर
इड घोक काठमाडौं
फोन ४४१७४

कतिको दुःखको कुरा
हो कि मानिसका सबैभन्दा
सुन्दर भावनाहरू पनि
पैसासँग सम्बन्धित छन् ।

-बालजाक

२५२६ अँ

बुद्ध-जयन्तीको

उपलक्ष्यमा

हार्दिक शुभकामना

रुद्रवर्ण गलैंचा उद्योग

म्यानुपयाक्चरर एण्ड एक्सपोर्टर

सो रूम:-

ओकूबहाल, महाबीम

पो. अ. बस स. १८८।

ललितपुर, नेपाल:

फोन ५-२१३४६

आनन्दमूलि

बुद्ध एक सक्रिय व्यवहारवादी महामानव

मानिसलाई सर्वेभन्दा प्रभाव पानं सबने वस्तु धर्म नै हो । धर्मले घोर साधु जो जस्तोलाई पति डोःयाउन सक्छ । धर्म भनेपाँच मानिस हुँरुक्कहुँच । धर्मको अर्थ मानिसले हुँखबाट आण हुँधे भनेर नै मानेका छन् । धर्म ईश्वरको प्रार्थना हो भनी न्यायी र अन्यायी दुवै आफूलाई आइपर्ने आपतविपक्षबाट तनं ईश्वरको अगाडि पुकार गर्दछन् ।

२६०९ वर्ष अघि सिद्धार्थ गौतमको यस पृथ्वीमा जन्म भयो । वहाँ मानिस रोगी हुने, बढो हुने, मनै जस्ता हुँखदायी कुरालाई ऐखेर यसको कारण पत्ता लगाउन ठूला बडा विद्वान् पण्डितहरूहर्हाँ गई ज्ञान प्राप्त गर्न अध्ययन गर्न जानुभयो । अध्ययन मात्रले सन्तोष नभै तपश्चया गर्न लाग्नुभयो । ६ वर्षेसम्म कठोर तपश्चया शरीर हाड र छाला मात्र भए तेपनि आफूले खोजेको कुराको संकेतसम्म पति भेटिएन । तब भोक्त्रोकै शरीर सुकाएर मात्र ज्ञान प्राप्त हुने हौइन भन्ने सोचेर शरीरको लागि आवश्यक खासा छाएर तपश्चया गर्नुभयो । ३५ वर्षको उमेरमा वैशाख पूर्णिमाको दिन जन्म; जरा, व्याधि र मरणको कारण अर्थात् प्रतीक्ष्यसमुत्पाद ज्ञान प्राप्त गर्नुभयो । चार अष्टांसमय अर्थात् संसारमा दुःख छ, दुःख हनुमा कारण छ, दुःखलाई हटाउन सकिन्छ र दुःखलाई लिचारण गर्न उपाय छ भन्ने ढोस ज्ञानको बोध भएपाँच दुःखलाई हटाउने उपाय सत् र सम्यक् युक्त अष्टांगिक मार्गलाई अपनाउनुभयो । संसारमा शान्ति

अहिंसा, प्रेम, सदाचार र पंचशील जस्ता कुरामा वहाँले जोड दिनुभयो ।

सुखण शाक्य, डॉ बहाल

बुद्धले व्यवहारलाई अङ्गाल्नु सिवाय आफैले प्रत्यक्ष अनुभव नगरिकम कुनै कर्तमा विश्वास गर्नुभएन । अध्ययन पञ्चात् आफैले अनुभव गरी, अनुशीलन गरी अन्तमा चर्यार ध्यान गरी प्रज्ञाद्वारा ती चार आर्यसत्य र ती आर्यांशुभांशुगिकमांग पत्ता लगाउनुभयो । प्रतीक्ष्य-समुत्पादको विकास गर्नुभयो । यसेलाई बुद्धले वरमसत्य र बहुजनको हित र बहुजनको सुखको लागिको विषय हो भनेर सिद्ध गर्नुभयो । बुद्धको मध्यममांग अनुभवले खारिएको मांग हो । संसारमा सबका सबलाई एकपटक हित र सुख पुन्याउनु असम्भव प्रायः हुनाले वहाँले वहू-जनको हित र सुखको सक्षय राख्नुमएको छ ।

बुद्धले आफूले पाएको अनुभवलाई उपदेशको रूपमा सर्वको सान् पुन्याउनुभयो । वहाँले संसारमा दुःख भोगिरहेका मानिसलाई दुःखबाट मुक्त हुने बाटो देखाउन उपदेश दिनुभयो । मेरो मरणमा आऊ र म दुःखबाट मुक्ति दिन्छ भनी वहाँले कहिए भन्नुभएन । वहाँको खारिएको विचारले यही भन्छ—आपनो उभतिको लागि आफैले साधना गर्नुपर्छ र आपनो सहायता आफैले

गनुं पछं । यो बुद्धका आदर्श वाक्य हुन् । यस्ता आरमो-
भ्रतिका गिक्षाहरू व्यक्ति विशेषका लागि मात्र नभै
समाजको उत्थानको लागि पर्यंत उपयुक्त छ । बुद्ध एक
सक्रिय महामानव हुनुदृष्ट भन्ने कुरा वहाँको व्यवहारबाट
स्पष्ट हुन्छ । मानव मात्रमा कर्तव्यको र शान्तिको पाठ
सिक्ने तथा परमगति पाउने मार्ग नै सानवधमं ही ।
बुद्धको यस मानवधमंमा मनको शुद्धीकरणमा जोड
दिइएको छ । कुनैपनि तनाखपूर्ण स्थितिमा एउटै मात्र
शरण मानवधमं सिवाय अहं कुनै हुन सक्दैन ।

बुद्धले आफूलाई भगवान्, भनुभएन तर सबैले
वहाँलाई भगवान्, भनेर माने किनभने वहाँको चरित्र शुद्ध
है । वहाँको व्यावहारिक ज्ञान र चरित्रले नै वहाँ
सिद्धार्थ कुमार बुद्धको नाउँले प्रख्यात हुनुभएको हो ।
बुद्ध कसैले राखेको नाम होइन, बुद्धत्व प्राप्तिपछि अब-
सोऽज्ञानलाई बुद्ध भनिएको हो र ज्ञानप्राप्त भएका
व्यक्ति हुनाले नै बुद्ध भनिएको हो । अबुत्वाट पानी
खानु, क्षीर भोजन गनुं, मानवको लागि दरिलो व्यवहार
हो । जातसात, रंगमेद, निगमेद र धनीगरीबको भेदभाव
जस्ता मानव उत्पादित स्वार्थवधमंप्रति वहाँ सबै जागरूक
रहनुभयो र जन्मले ठूनो सानो हुने होइन कर्मले मात्र
उच्च नीच हुने हो भनी वहाँले भन्नुभयो ।

बुद्ध कुनैपनि कुरा आफूले मात्र बुझेर पुर्वदेव र
आफूले बुझेका कुराहरू अरुलाई पनि संज्ञाड्नु बुझाउनु-
पछं भन्नुदृष्ट । सबै ठाउँमा मानिस दुःखी नै छन्, भनी
दुःख निवारणका डपायहरू संज्ञाउन बुझाउन वहाँले
भिक्षुहरूलाई ठाडें ठाउँमा पठाउनुभयो । वहाँ भन्नुदृष्ट-
मानवधमंलाई केवल शब्द मात्रले होइन किन्तु शब्दको
अर्थ र भाव सही रूपमा संज्ञाउनुपछं । यसरी अर्थ र

भावसाई मानवछेउ संज्ञाउने तरीका जीवनलाई व्यव-
हारमा ढाल्नु अर्थात् उनाहरण बन्नु हो । यसैले यो
मानवधमंलाई मंगलधमं भनिन्छ । यसमा विशुद्धि मात्र
भरिएको छ । यो आदि, मध्य र अन्त्यसम्म कल्पाणकारी
हुन्छ । अतः अन्धभावादेश अथवा मात्र सेदान्तिक र
बुद्धिविज्ञासको लागि यस धमंमा कुनै स्वान छैन । यसमा
पूर्ण रूपमा व्यवहार र व्यावहारिकता छ ।

बुद्धका बचन सदा मधुर र पम्भीर छन् । वहाँ
यथावादी तथाकारी हुनुहुन्छ । वहाँले उपदेश दिँदा युद्ध
र जबदेस्ती कहीं कहिल्यै रहेन । वहाँ सरल र व्याव-
हारिक ढंगबाट श्रोताले बुझन सकिने तरीकाले मात्र
उपदेश दिनुहुन्छ । वहाँको उपदेशमा दिइने उदाहरण
सुगम तथा दैनिक जीवनसित सम्बन्धित हुन्थ्यो । वहाँ
एक सर्वज्ञ मनोवैज्ञानिक हुनुहुन्छ र मानिस हेरी
सुहाउने खालको उदाहरण सहित आफ्नो उपदेशलाई
वहाँले अंगाडि सार्नुहुन्थ्यो । यसैले आफ्नो उपदेश जनसा-
को भाषामा सबैले बुझ्ने गरी परिस्थिति, अनुसारको
उदाहरणद्वारा संज्ञाउनुहुन्थ्यो । अमरकौशकारले जनता-
बाट पुकारिने वहाँको विविध नाउं यथार्थरूपमा यसरी
विनाएका छन् ।

“सर्वज्ञः सुगतो बुद्धो धर्मराजस्तथागतः ।”

रोगीको सेवा गर्ने, सफाई सुखरमा आफै लाग्ने
पाप भनेको अरुलाई चोट पुऱ्याउने जस्ता सामान्य
व्यवहारका कुरामा वहाँले बढी जोड दिनुभएको छ ।
नियम भनेको सबै एक रहिरहेदैन भनी आवश्यकता
अनुसार नियम संशोधन गर्ने वहाँको विचार सदा
सर्वज्ञीन छ । उत्पत्ति भएका सबै बस्तु नाशवाच, हुन्
र आफ्नो चित्तलाई दमन गरी भ, मेरो भनी ग्रहण
गर्ने बस्तु कुनैषनि छैन, भाषनाले मात्र मानिसको ज्ञान

कपो आँखा खुल्छ भन्नु वहाँको प्रत्यक्ष उदाहरणको
तरीका हो । वहाले यस संसारमा दुख छ मात्र भन्नु-
भएन किन्तु समाधान पनि बताउनुभएको छ ।
मानिसमा परनिन्दा र आत्मसलाधाले प्रोत्साहित गरेको
हुन्छ, यो स्व-पर दुर्बको लागि हानिकारक छ । मानव
मात्र समान हुन्, यसैले पहिले आफू चौखिनुपछ तब
सबै चौखिन्छन् । वास्तवमा समाज निर्माण भनेकै यही
हो । बुद्धले भन्नुभएको छ-

न परेस बिलोमानी, न परेस कताकत ।
अत्तनो व अवेष्टेय, कतानि अकतानि च । ।
अश्विको दोष र अकोले के गन्धो के गरेन भनी
हेन्नभन्दा आफ्नो दोष र आप्ले के गरेन के गरिन
भनी हेन्न बेस छ ।
बुद्धको धर्म कोरा धर्म र दर्शन मान हीइन,
यो दुखबाट मुक्ति पाउने शुद्ध धर्म हो ।
बुद्ध गरण गच्छामि ! ■

स्वांया-पुन्हीया लसताय्

मानव मान्या सुख-शान्तिया लाग्यो

भिंतुना

सागर ट्रेडसं

प्ल्युरोड

बुद्धसंवत् २५२९

OPTIC NERVE

Optometrist & Specialist in Corrective Glasses and Sun Glasses.

New Road (Opposite Bhoogol Park)

Kathmandu Nepal.

मिखाया रक्षा स्वीकरण्या रक्षा :

उँकि थःगु मिखाया रक्षाया लामी भिगु व

बांलाःगु छितः माःकथंया सुखचंया निलि

जिमिथाय् दुखः यासै ।

२५२९ कवःगु बुद्ध-जयन्तीया

भितुना !

आटिक नम्भ

स्त्रूसतक (भूगोलपाक्या न्हाने), ये ।

कुनै पनि आर्थिक अवस्थामा पछि परेको
 मूलुकको उत्थान र प्रगति औद्योगिक
 विस्तारको साथे कृषि उन्नतिमा
 भर पर्ने कुरा हो ।

-श्री ५ वीरेन्द्र

श्री ५ महाराजाधिराज सरकारको
 सदिच्छा अनुरूप देशको आर्थिक
 विकासमा सघाउ पुऱ्याउन नेपाल
 राष्ट्र बैंक आफ्नो ३० औं वर्ष
 प्रवेशको सुखद अवसरमा
 पूर्ववत् संकल्परत रहने
 प्रण गर्दछ ।

सौजन्य : नेपाल राष्ट्र बैंक
परिवार

भ्रमण विवरण

- पासाड कुटी र मोनाकुमारी गुरुङ

१०४१-१२-१५ गतेको बेलुकी ६ बजे आनन्द-
कुटी विद्यालयबाट दार्जीलिङ्गतर्फ भ्रमणमा जान प्रस्था-
न गर्याएँ । जम्मा ६ दिनको भ्रमण काठमाण्डौबाट
प्रस्थान गरेदेखि हाँस्दै रमाउंदै पृथ्वी राजमार्ग भै साना
ठूला गाउँहुङ पार हुँदै गयो । अचानक प्रहारे छोला
भन्नै एक सानो गाउँमा हाँझो बस र एउटा ट्रकका बीच
दुघंटना भै हामीमा विभिन्न घटीन घटनाहरू आइपरे
तर पनि हामीले ती घटनाहरू समाधान गर्दैगयो । अज्ञ
प्राकृतिक दृष्टिले गर्दा र्यस रातको असिनाले बसहरू
विग्री गुड्न समेत असमर्थ भयो । र हाँझो बस
मुखिलिङ्गभन्दा यता ६ कि.मि. को बाटोमा रोकिन गयो ।
र्यस बबत सयौं बसहरूको लहरले गर्दा एकातिर सौमार्ग
नै देखिएस्थी त अकोतिर हाँझो समयमा समेत अलि
धाधा पनि गयो । र्यस रातमा हामी पानीको प्यासले
छटपटाइ रह्यो ।

र्यस अौसीको रातको अंधारो सिमसिनै पानी,
सुनसान रात अनि हिलै हिलै गर्दा विशेष बाटोमा
हिँड्न समेत असमर्थ थियो । यसरी हामीले सुख दुख
साथ २०४१-१२-१५ जतेको रात बितायो । ११ जतेको
बिहान हामी सबैरे उठेर विभिन्न कठिनाई पार गरी
मुखिलिङ्ग बजारमा पुर्यो । तर अज्ञ पनि हाँझो बस उता-

घाट मुखिलिङ्गमम्म पुग्न सकेको थिएन । पसरी हामी
मुखिलिङ्गमा पुगी खानपिन गरेपछि, करीब १, २ घण्टा
रैता चुम्बै बसें । केही समयपछि बस मुखिलिङ्गमा आइ-
पुरोपछि हामी नारायणगढ हेटीडा, कावडिभट्टा, सिल-
गुरी आदि ठाउँहरू पारगर्दै बेलुकीको नौ बजेतिर दार्जी-
लिङ्गमा आइपुर्यो । हामी दार्जीलिङ्गको निर्वाना नामक
होटलमा बस्यो । त्यो होटल अति नै सुविस्ता जनक
रहेछ । दार्जीलिङ्गको हाँवापानी राज्ञै रहेछ । तर
बिहान-बेलुकी भनै अलि जाडो नै रहेछ । र्यहाँका
वातावरण प्राकृतिक दृष्टि आदिले गर्दा हामीलाई दार्जी-
लिङ्ग अति नै रमाइलो लाग्यो । यसरी हामी दार्जीलिङ्ग
मा दोश्रो दिन Zoological Himalayan
Mountaineering Institute Museum र
Tea Garden आदि ठाउँहरू घुम्न गयो । साथै र्यहाँ-
को एक प्रसिद्ध ठाउँ चौरस्तातिर घोडा चही रमाइला
दिनहरू बितायो ।

हामोहरू Tea factory मा जादा र्यहाँका
एकजना सदस्यले चिदा बनाउने विधि बारेमा हामीलाई
जानकारी पराइदिनुभयो । ZOOLOGICAL
PARK मा जादा र्यहाँको हरियाली प्राकृतिक दृस्पति
र्यहाँ राखिएका विभिन्न जानुहरू र र्यहाँबाट देखिने

बाँदी त्रै छरक्ने हिमालयहरूले गदा दार्जीलिङ्गम् यहरलाई
खट्टे रमाइलो बारेको थियो । र Himalayan
Mountaineering Institute Museum
मा हामीलाई विभिन्न प्रतिदृष्टिहरूको बारेमा खुशे
मौका प्राप्त थयो । यसरी हामी दार्जीलिङ्गमा रमाइलो
साथ ५ रात विचाएरीछ २० गते विहान ४ बजे त्यस
रमाइलो ठाउँलाई बिदाइ गरी आफ्नो स्वदेशताफंको बाटो
लाग्यो । यसरी एकातिर दार्जीलिङ्गलाई छोडेर आउँदा
दुःखी थियो त अर्कोतिर आफ्नो मातृभूमिमा खुशीसाथ
आउन पाउँदा सुखी नै थियो । यसरी खुशीसाथ बाटामा
पनें ठाउँहरू बसद्वारा अवलोकन गर्दै हामी चांद्रपुर नामक
ठाउँमा थीली खाना खायो । त्यहाँबाट खाना खाई आउँ-
दा बाट मा पनें नेपालको सवभन्दा ठूलो नदी कोशा

पनि हेने मोका मिलेको मा हामी आफूल ईश्वरि नै भाग्य
मानी मम्जन्न्यो । साथै त्यहाँ हाम्रा फोटोहरू पनि खिच्चयो
एयो ठाउँ अति नै रमाइलो थियो । त्यसरी रात र दिन
भरि बसमा आउँदाको यकाईले गर्दा कति जना त निदाइ-
रहेको थियो त कति भने गीत गाउनमा भस्त थिए ।
यसरी हाम्रो ईशाको विभिन्न गाउँहरू, जङ्गलहरू र नदीहरू
पार गर्दै २५ गतेको विहान ६ बजे नौविसेमा थोर्निई
बलपान गन्धो र त्यहाँबाट हाँस्दै खेल्दै काठमाण्डौका आफ्ना
विद्यालयमा आइपुग्यो । यसरी हाम्रो ६ दिनको
शैक्षिक भ्रमणका दिनहरू रमाइले साथ बिताइयो ।
जहाँसम्म लाग्छ हामीलाई यी दिनहरू आजीबत
हाम्रो नजरमा रहिरह्ने नै छन् ।

बु. सं. २५०३।१०।१।७ मा श्रो पद्मबास उपासकले आरम्भ गर्नुभएको
थी घ: विहारमा खिँचिएको “बाल बौद्धसंघ” को एक छलक ।

बर्तमान नेपालय् थेरवाद बुद्धशासनः छगू अध्ययन

नेपालय् ६० दे ७० दे श्वेषा बुद्धधर्म बआः
बो कन्हप्रया बुद्धमंयागु तुलनामक अध्ययन पाय्क्लय्
आपालं आपाः अन्तर हुगु खनेहु । ज्ञास यानाः नेपालय्
बुद्धमंया आरय् अध्ययन याय्गु व्यवस्था मदुगु कारणं
हुगु व्यवत्यापि बोद्धत केवल जन्मं जक बीडु जुल क्रियां
बखु ।

तरकालीन शिक्षाया सम्बन्धय् धाय्गु खःसा 'रवः
आखः' ब्वनेगु व हिसाव भति भति सःसा गाःगु । एवः-
आखः ब्वनेत छगू निगू जक पाठशाला दु । उकिसनं
आखः ब्वनेकु जा ज्ञात्वाण पण्डितपिनिगु आधिपत्रय्
ज्ञाय्माल । आपालं आपाः ब्वंकूसा चाणक्य धयागु
छगू सफू ब्वने सय्वं हे गाः धकाः सम्झय् जुयाच्चनीगु ।
पुलि ब्वनेवं तःधंह्य पण्डित भाःपिहगु ।

थथे जूगुलि मखा मनूत यन काठमाडौ शहरय्
च्चनाः जीवनवृत्ति चलय्याय् मफुगुलि व्यंगू दिशापाखे
गांगामय् चनाः यःयःगु जीवनवृत्ति चलय् याःचनाच्चंगु
जुइमाः । अले गांगामय्ला अन शिक्षा काय् दइगु अव-
सर कम । गां गामय् यः यः सम्बन्ध दुपिसं छेँखाय्
भःपिति सम्बन्ध दुपित जक आखः ब्वंकौगु ।

थथे जूगुलि गामय् जन्मजूषिनि गन विद्या
अध्ययन याय्गु ? यः यः परिवारं चःगु मातृभाषा छगू
हे शुद्धरूपं खै ल्हाय् मसया वंगु खः । चुगु प्रकारं बोलांपि
मनूतप्सं गन बुद्धधर्म अध्ययन याय्गु, गन धर्मं उपदेश
व्यनेगु ?

अले मिसातय्कु ला खै ल्हाय् हे माःगु मदु ।
इमिसं बुद्धधर्मया 'विषय' गन अध्ययन याय् फइगु ?
केवल मिसात छबां न्याय् भ्वापि भ्वाति सनाक
जुयाच्चन । मिसातय् तःधंगु ज्या हे छेँय् नै ज्या व
खै ज्या । इमिसं तःधंगु धर्म धकाः सम्झय् जुइगु वै
व्यः सन्तानयात आवाह विवाह याय्या लागी
व्यस्त जुया च्वनेगु ।

थुकथं स्त्रीजातयात विद्या अध्ययन याय्गु व्यव-
स्था मदुगुलि अविद्यांया अन्धाकारं त्वपुया तल । अले विद्या,
हपी मिखा निपां मदुपि कां धासां ज्यूगु जुल ।
विद्या मदु ब्लय् ज्यागु लोकधर्मं बुतुमतु बुइकाच्चंगु
जुल । इमिगु निति ब्वय्गु न्हिलेगु बाहेक मेगु छुं तं
मर्त । दुसा द्वलय् छह्य निहृसिनं विद्या अध्ययन भाःपि
डु जुइ । अध्ययन यानाच्चंपित नं कुविद्या सय्कीर्णि
धकाः व मिजंतय्त मतेनाया पी च्वर्दिपि धकाः निव्वा
याइगु । हामं छह्य निहृसिनं सय्केगु इच्छा याःसां वै
मेपिसं खनी धकाः पुंगलालय् सफू सुचुके माःगु अवस्था ।

गृहस्थीविसं याइगु पुरुषपिनि व्यापार व खेति-
वाति जयां धन मुकेगु थुलि है जीवनया सम्यूणता वैजुया-
च्चन । धर्मं कर्मया नामय् अम्यन्तरगु धर्मंभिकेमु धकाः
देशा क्या । गिहक पाय्गु चलन दु ।

उब्लय् न भिर्पि सम्भानं मां बौपिगु सेवा याः
तर बुद्धधर्मया विषय कर्थं सेवा याय् मसः । मां बौपिगु
इच्छा धन कर्मय् यानाः मन सन्तोष पाय्गु खः । अले

काय् भूत्यार्थि त विश्वाह याना विद् धुरेवं तःश्रंगु धर्मं
यानागु सम्भव्य जुइगु ।

थः परिवारया रोग व्याधि जूसा धार्थिके प्राचंता
याः जुइगु, भाकल याना: देव देवीया पूजा याना जुइगु हे
धर्मसम्भव्य जुया चत्तीगु । नखः चत्ततय् ताः साःगु नग्,
त्वने, तीगु, पूजैगु, स्वयगूली व्यस्त जुयाः सुखय् निलेगु
दुखय्, उचयगु अष्टलोक धर्मं, दुना चत्तीगु ।

अनगारिका सुशोला, सद्धर्म कोविद

'पुरोहित' गुहजुपिसं व्यगु उपदेश नं यज्ञ, होम,
पञ्चवलि, चापूजा यायगु याकीगु । युजाः गुयात धर्मं धकाः
अन्धविश्वास पूर्वं मानय् मानाच्चत्तीगु । युकु ज्वां
थःपि स्वर्ग वनीला नरक वनीधकाः विचाः याय् मतयाः
स्वर्गं बनी धका भाःपियाच्चत्तन ।

लिपा नेपालय् बुद्धधर्मं सम्बन्धि साधारण शिक्षा
अष्टमीव्रत दने बलय् त्वनेगु बाखं छव. पण्डित निष्ठा-
मन्त्र वज्राचायं ने.सं. १० ३४ सालय् ने शल भाषां अनुवाद
यानाविज्ञायु ललित विस्तर सप्तू प्रचारय् वर्णेति
भगवान् बुद्ध व वशोलया धर्मया बारय् छुं भति प्रचारय्
बल । बौद्धयमविलम्बी शाक्य व वज्राचायंपिति
बूढाकमं बुद्धया शिक्षा व शील नियमया ज्ञान औगु
ओपचारिकता जक जुयाच्चत्तन । थथे महायान बुद्ध-
धर्मया प्रचारं बुद्धधर्मं व्यापकता रूपं मवया च्चत्तन ।

लिपा स्थरविरवादी भिक्षुपिनिपादेः शुद्ध बुद्धधर्मं
प्रचार जुयाच्चत्तन । वस्तोल भिक्षुपि, अनगारिकापि लंका,
बर्मा, याइलैण्ड विज्ञानाः शुद्ध बुद्धधर्मं अध्ययन याना
विज्ञात । वस्तोल भिक्षुपिनिपादेः व अनगारिकापिनि-
पादेः काठमाडौं उपत्यकाय् इकलय् न्द्रापां थेरवाद भिक्षु

चौबर पुता: नेपालय् द्वार्हा विज्ञाया संघमहानायक
महास्थविर प्रज्ञानन्द खः । वस्तोल किण्डोल विहारय्
चत्तनाः पञ्चशील, अष्टशील व दशशीलादिया धर्मं उपदेश
याना विज्ञायाः गुरुल मन बुलुं बुलुं परिवत्तन जुया बल । थथे हे
विस्तार विस्तार मेरेपि भिक्षु पित विज्ञात ।

अले बुलि अनगारिकापि आलारकाम धर्मक नं
विज्ञानाः बुद्धधर्मं अध्ययन याना: फब्ब प्रचार नं याना
विज्ञात ।

हान लिपा वैशाख पुन्ही कुन्हु बुद्धजयन्ती उत्सव
मानयथाना हल । थुकि नं मनूतयगु मनय् अड्डा उत्पन्न
जुल । लंका बुलुदुं महापरिव्राण नं मेपा: ध्यन । पुगु धर्मं
देशनां विश्व-शान्ति जुइगु सन्देश न्यने दुबलय्, मनूतय्,
नूगलय्, यवत् प्रभाव लाल । थुकथं स्थरविरवाद बुद्धधर्मं
भैषालय्, गांवामय्यथर्मक व्यापक प्रचार जुल । आतक
महापरिव्राण पाठ सलस-छव: जुल मयाय् धूकल ।

युगु हे तिलसिलाय् 'नेपाल बौद्ध परियति'
३०११ सालं सुरु जुल । बुद्धधर्मया तं स्वतं दु । ब खः
परियति, पटिपत्ति व परिवेध थुपि स्वतंस्थय्य, थों तकं
नेपालय् छुं भजा परियति व पटिपत्तिया अध्ययन व
अध्यापन जुयाच्चत्तन खने दयावल । बुद्धधर्मं ब्रवारं दश
पुण्य विद्या कर्तं दान, शील व मात्रनादि अध्ययन अध्या-
पन यात् त माःगु परियति गाकं प्रचार जुयाच्चंगु दु धयां
भपो जुइ थें मताया । मनूतयगु मनय् गम्भीराति गम्भी-
रगु परमार्थधर्मं व ब्रह्मतिधर्मयात नं छुं भति थूपि खने
दयाधूकल । नाम व छप सम्बन्धी ज्ञान द्वूपि नं
दत ।

श्रीलंका, बर्मा व नाइ देशं नं धर्मया निति
भिक्षुपि इलय् ड्यलय् विज्ञानाच्चंगु दु । उकि नं
चों ज्ञोगु निति सूबणे युग भाःसां ज्यु । परमार्थं धर्मया

अध्ययन याय् दुरुलि सुवर्णं पुग धाय् त्वः । मनूतय् थो
थः थः परिवारयात् विद्या अध्ययन व बीदृष्टम् अध्ययन-
या निति गाकं हे प्रबन्ध दु । मस्तय्त जक मखु युवा,
व बुरा बृरिपिनि नं थः त त्वः कर्णं सय्केनु ज्या जुयाच्चंगु
दु । डकिया निति लाः पिन्त न्हि न्हि मलाः पित हप्ताय्
छकः जूसां परियति अध्ययन याकेनु जुयाच्चंगु दु ।

दान, शील व भावना विषये पूज्य भिक्षुवर्णं
विहार विहार पतिकं उपासक उपासिकापित स्यने-कने
यानाविज्यानाच्चंगु दु । बोह परियति, उगु हे दान, शील
व भावनाया नियमत भिक्षु, अनगारिकापि व उपासको-
पासिकापितं चा न्हि मवासे स्यने कने यामाच्चंगु दु ।

दान, शील व भावनाय् प्रतिष्ठित जुयाः थः गु
मुद्वार यानाच्चंपि व्यक्तित यक्ष वे दय् धुक्ल । शुद्ध
धमंया विषयय् थो कन्हयला दान, शील भावनां मनूत

यक्ष हे प्रभाचित जुयाच्चंगु दु । गुबलैं गुबलैं लय् स्वकः
प्यकः तक नं 'महापरित्राण' भिसु महातंद रस्तविनिपाखे
जुयाच्चंगु दु । श्रद्धा वन्त दातापिसं नं थः गु कर्तव्य भाः पा
चतुप्रत्यय बस्तु सहित अष्टपरिष्कार, कठिन दान आवि
भिक्षुसंघ यास माः गु पदाथं दान विद्याच्चंगु जुल ।

भावनाया विषयं ज्ञीगु नेपाः दे विज्यानाच्चंपि
पूज्य भिक्षुगणं पाखे व देश विदेशं भिक्षुपि विज्यानाः नं
आपालं प्रचार जुइ धुक्ल । भावनां मनूतय्गु चित्त यक्षव
परिवत्तनं जुयाच्चंगु । थः गु चित्तयात दमन यानाः 'जि,
जिगु, जिगु आःमा' घकाः च्यनेगु छुं बस्तु मढु । केवल
नाम व रूप मात्र खः घकाः सञ्जय् जूर्पि नं दत । भावनां
तिनि मनूतय्गु ज्ञानरूपी भिक्षा चाला वह । इव फुक्क
प्राप्त जूगु बृद्धमंया या देन खः :

नमस्ते न्हि !

जिमिला छितः धाय् हे लोमना च्चंगु का ! आलमोनियम व ताम्चिनया अलबल
मदुधकाः छि लिहाँ धाय् भाली मखुत ।

प्रेसर कुकर, बाढ़र फिल्डर, लात्यायगु व मसलाचृं रहुइगु 'मेसिन, मेन्तुल, लाल्टोन
अमःख्यः, झटोम, काँटा-चम्चा, स्थांगि, गिलास व प्लाष्टिकयागु फुक्कं हलंजबलंया
निष्ठित जिमिथाय् छकः दुस्वः यासँ ।

नमस्ते स्टोर्स

१०/४५८ केल मासंगाः, फोन ल्याः २-१३७१८

२५२९ औ

बुद्ध-जयन्तीको

पुण्यमय पवित्र उपजश्चयमा

सम्पूर्ण नेपालीमा शान्ति र सुखको लागि

हादिक शुभकामना

सबै प्रकारका बिजुली सामानको लागि हामीसँग सम्पर्क राख्नुहोला।

WATER-ROUND-THE-CLOCK...

with

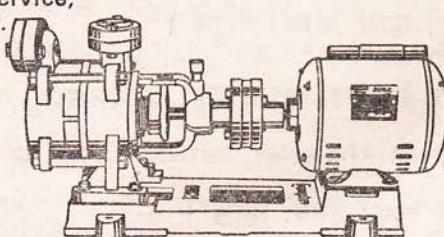
CROMPTON GREAVES

Domestic Pumpsets

- Self-priming. Easy to operate & maintain.
- Sturdily built for trouble-free service, year after year.

DM series

Coupled Pumpsets from 0.18 to 1.1 kW with 25 mm suction & delivery. Also 0.75 kW pumpsets with 32 mm suction & delivery.

Crompton Greaves

LIMITED

इलेक्ट्रीक एप्ट इलेक्ट्रोनिक सेन्टर

६१३८, जुड्डसडक काटमाडौं, नेपाल।

फोन नं. २-१३६९३

भिक्षु आनन्द व शिक्षा

ततःप्रिणिगु जीवनी बोनाः यज्ञं ज्ञान व शिक्षा सयका कायज्यू । मनूतयके आपाल धर्मेण करप्रिणिगु जीवनी व पहचह सोयाः नक्षल यायगु बानि दु । उकि सत्संगत यायगु धैगु निष्वार्थपिनाप इयू । अथे हे जीवनीया सफृत नं महापुरुषप्रिणिगु जक सोयाः आदर्शं व शिक्षा कायमाः ।

आः एत बुद्धकालीन भिक्षु छम्हसिगु पवित्र चरित्रया बारय् छुं खै न्हथने । वस्तोलया नां खः भिक्षु आनन्द । वस्तोल अरहत मजूनिवलय् अरहत महास्थविरपिके मदुगु गुणधर्म व योग्यतां जायाचोंगु दु ।

भगवान् बुद्ध न्येत्यादे (४५) दुबलय् भिक्षुपि मुंकाः वस्तोलं धैविज्याताभिक्षुष्व ! जि न्हापायें बमलात । जितः न्हापालें नापं बोनाः गुहालि बीऽह सेवा याइह भिक्षु छम्ह माल । थौंकन्हयागु भासं धायमाल धाःसा निजी सचिव धाःसां ज्यू ।

सारिपुत्र महास्थविरं विनिः यानाः धैविज्यात- जि छत्पोलया सेवा याय् । भगवान् बुद्धं स्वीकार याना विमज्याः । थुक्थं झोलाक अन दुपि अरहत आवक भिक्षुपिसं देवा याय् धबाः विति यात नं भगवान् बुद्धं स्वीकार यानाविमज्याः । अरहत मजूनिह्य आनन्द भिक्षु छहु लुक चोनाचोन ।

भिक्षु संघं ध्यन- 'हे आनन्द ! छ न्हायपं ख्वायला ?' लिसः बिल- 'जि ख्वाय् मखु । थन खैत्हाना चोंगु फुकं ताः ।' भिक्षु संघं ध्यन- 'छं भगवान् बुद्धया

सेवा याय् न्हाला ? जिमिस सेवा याय् धर्मी वस्तोल धैवीकार याना विमज्याः । छ छाय् सुक चोनाचोनागु ?' भिक्षु आनन्द धाल- 'जितः भगवान् बुद्धं मखला ? जिके योग्यता दु सा वस्तोल जितः धैविज्याइ यें । पदवी धैगु फोना कायगुया मु मदु । व्यूला जक कायगु बांला : ।'

अले भगवान् बुद्धं धैविज्यात- 'आनन्द छं जिगु सेवा या छ, जिह्य सचिव जु ।' आनन्दं वितियानाः धाल- 'भो भगवन् ! सेवा सा याय् तर जितः मयःगु प्यता व यःगु प्यता खै छःपिन्त मंजूर दुसा, वित बुझय् जूसा जक छःप्रिणिगु जाज्ञा गिरोपर याय् ।'

बुद्धं ध्यमा विज्यात- 'व छु खै धा ?'

आनन्दं धाल- (१) भन्ते ! छत्पोलयात प्राप्त जुइगु बांवांसाःगु चीबर जितः विशा विज्याद्भूते (२) छःपिन्त प्राप्त जुइगु जाःसाःगु नयःगु बस्तु जितः बी मज्यू । (३) छःपि चोना विज्याइ गम्धकुटिसं जितः ध्यना विज्याय् मते । (४) छःपिन्त निमंत्रणा याइथाय् भोजनया लागी जितः बोना यंके मज्यू' बुद्धं धै विज्यात- 'थुपि खै छं मयःगु जुल । छं यःगु प्यहा खै छु ले ?'

भिक्षु अश्वघोष

आनन्दं धाल- (१) जि स्वीकार यानातयागु निमंत्रणाय् छःपि विज्यायमाः । (२) यको तापाङ्गनिष्ठे

छल्पोलया दर्शन याय् धकाः ममूत चय् कु। अब-
लय् इमित छःपिथाय् बोना हय् पावय् जुहमाः। (३)
जि गुबले धर्मया बारय् शंका जुहबलय् तुरुन्त छःपिथाय्
यायः स्यै दय्माः (४) छःपसं जि मदु थाय् घनं
मेषाय् छपदेश याना विज्याःसा व हे खै जितः छकः
हाकनं क्लनविज्याय्माः।'

भगवान् बुद्धं स्यनाविज्यात्—‘आनन्द छं आम खं
थाय् पितहयागु?’ आनन्द लिसः बिल—‘भग्ने! छःपिन्स
भ्राप्त जूगु बांलाःगु चीवर वस्त्र काल धाःसा, छःपिच्चमा
विज्याहगु कोषाय् देन धाःसा, छःपित निमन्त्रणा याना
तः थाय् भोजन वन धाःसा, जिगु आलोचना याह कि
अथे बाबांलाःगु चीवर पुनाः साक्ष नयाः नाइक भगवान्
बुद्ध याथाय् देने दुसा सुमै जक वस्त्रोल तथागतया
सेवा मयाइ। हानं भन्ते! छःपिगु दर्शन यावैपिन्स
छःपिथाय् बोना यंके मफुसा, भगवान् बुद्ध नार्प निमन्त्रणा
मस्यू खनी।’

धुलि खं र्यमे धुंकाः भगवान् बुद्धं धंविज्यात्—
‘छं फोंगु धधिकारया खं साप बांलाः, मनासिव जू, मदय्क
मगाःगु खं खः। छ लिङ्गां दुह्य खः। योग्यता
दुह्य खः। छंगु च्यातां खै जितः यः ताल। जिगु
हबीकृति दु। धर्ननिसें छ जिह्वा स्थायी सेवक जुल।
आनन्द भिक्षु नं लय्लय्तातां बुद्धया स्थायी सेवक
जुहगु पदवी स्वीकार यानाविज्यात।

घन विचाः याय् बहगु, थइके माःगु खै दु।

२५२९ औं बुद्ध-जयन्तीको

पुण्यमय पावन उपलक्ष्यमा

सत्त्वपूर्ण भैपालीमा शान्ति र सुखको लागि

हार्दिक शुभ-कामना

मुन्न्वा हाउस

न्यूरोड

आनन्द भिक्षुयाके योग्यता दर्शकं न पदवी पवना मकाःगु
चायधाःसा करपिसं वीकाः कायगु पदवीया मूर्यको दु ।
थम्हं फोना कायगु पदवीया मूर्य मदु, गौरव मदु । पदवी
फोनेगु धैगु आयोग्यताया चि खः । योग्यपित योग्यगु
पदवी वौगु अधिकारी व शासकतयगु कर्तव्य खः । पद-
वीत मलोहा मनूयात डगु पदव्य् ल्ययगु व नियुक्त यायगु
प्रशासनया प्रतिस्था पा: जुयावनीगु गत्ति व दोष खः ।

भिक्षु आनन्द अधिकार न्हावान्तुं फोगु छगु
लोमंके भज्यगु खँ वस्पोलं यःगु पदवीयात दुरूपयोग
मयायगु नं न्हावलें लुमंका तयमाःगु शिक्षापाद खः । थो
कन्हय् गमं गनं प्रधानमत्री, प्रधान अध्यापक व गुलि
संस्थाया अध्यक्षपित आवश्यक अधिकार मदुगु ये पदय्
चोपिसं नं कर्तव्य पालन याःगु खने मदु । बुद्धमं कथं
अधिकार व कर्तव्य बरावर जुइमाः ।

भिक्षु आनन्दयाके छुं छुं योग्यता दयाः
भगवान् बुद्धं वसोलयात स्थायी सेवक्या रूपय् ल्ये धुकाः
भिक्षुषि मुकाःधैविज्यात—

‘हे भिक्षुपि ! आनन्दयाके बहुश्रूत (विद्वत्ता)
इमृति (होण व लुमंकेगु शक्ति), गतिशील उत्साही,
सुचिन्त्रिता, धैर्य व कर्तव्य भालपा सेवा यायगु मन दु’ ।
युर्पि जुल भिक्षुया योग्यता ।

मेमेगु विशेषता नं यकवं दु । यन छगु निगू जक
म्हायनै । आनन्दभिक्षुं शोषित व शासित मिसातयत्
यकायत् सुधारया लायी समान अधिकार वीत फबवं
कुतः यात । प्रजापति गीतमीं मिसातयत नं समान अधि-
कार माः धकाः भिक्षुणी जुइत आन्दोलन याःबलय् न्हापां
समर्थन यानाः गुहालि धूहा भिक्षु आनन्द खः । वस्पोलया
सहयोगं मिसातयगु कान्ति सफल जुल । बुद्धमंया अङ्ग-

धूणं जूर्थे महास्व नं बध्य जुल । तर थुकि यानाः आनन्द
दोषारोपण फय्माल ।

भिक्षु आनन्द बुद्धया स्थायी सेवक जुसेनिष्ठे
निर्वाणयात हाकुतिनाः कलंव्यपरायण जुयाः सच्चा सेवक
जुयाबिज्यात । उकि महायानीतसें भिक्षु आनन्दयात
बोधिस्त्व नं धाः । वस्पोलं यःगु पदया वर्लं सुयातं कवते-
लेगु कुहः मयाः । तःधं छु जुइगु, पदयात मखुये छचलाः
यःगु स्वार्थसिद्ध यायगु मसौ । २५ दं तक बुद्धया सेवा
यात ।

थुइके मफुगु छता खं दु— अपाय् सकं कर्तव्य परा-
यणह्य भिक्षु आनन्दयात भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुइ-
धुकाः महाकाश्यप महास्थविर प्रमुख अरहन्तपि भिक्षुपि
सलंसः मुनाः प्रथम संगायमा याःबलय् धैविज्यातःगु खँ
कयाः क्षमा फोंकल । अबलय् आनन्द अरहन्त जुइ
धुकल । महायानीतयगु बिचाः कथं आनन्द अबलय् बरह-
म्तमजूनि ।

१) महाकाश्यप महास्थविर प्रमुख भिक्षुसंघ
आनन्द महास्थविरयात दोष लगय् याःगु यथेखः है आनन्द ।
भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जूबलय् आज्ञा जुयाबिज्याः दु-
भिक्षुपिनि चित्त बुझय् जूसा चिचीधंगु नियमत तोता
छोसां ज्यू । अबलय् छु छाय् मन्यमागु भगवान् बुद्धयाके
चिचीधंगु नियमत छुँछु धकाः । थो छु दोंकल । उकि
छुं क्षमा फोँ ।’ आनन्द महास्थविर बित्तियानाः धैविज्यात—
‘भम्ते भिक्षु संघ ! अबलव् तथागत परिनिर्वाण जुइ त्यंगु
जुयाः जितः साप त्रुगः मछिनाचोंगु लि ध्यने लोमन, थुकी-
जिगु दोष मदु । अय्सां संघयाप्रति गौरवतसे क्षमा
फोना ।’

भिक्षुसंघ—२) ‘हे आनाद, छं भगवान् बुद्धया
धीवर तुति न्हयाः ज्यौरय यात । थो छंगु दोष खः

‘उक्ति क्षमा फोने माः’। आनन्द धाल—‘भन्ते भिक्षुसंघ ! जि चौबर सुयावलय् सु भिक्षुं गुहालि मव्युगुलि मङ्गिनः एक तृतीं न्हुयागु खः आगौरवं मखु। थुकी जिगु दोष मदु। असां संघगोरबं क्षमा फोने।’

भिक्षुसंघ-३) ‘हे आनन्द भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जूबलय् छं न्हापालाक मिसातय्तनि भगवान् बुद्धया शरीरय् बन्दमा बाकाः वस्पोलया शरीर अपवित्र यानाविल। थो छंगु दोष खः उक्ति क्षमा फोँ।’ आनन्द धाल—‘भन्ते भिक्षुसंघ ! अबलय् बहनो जुयावल। असंख्य घनूत भगवान् बुद्धया दर्शन याय् धकाः मुनाचोन।’ ‘हापां मिजं तयत्तनि बन्दना याकूसा मिसात लिपा लाइ। खले बाचा फपुले धुंकी। मिसातय्त लिहांवनेत मठि। मुरक्षा मदु। उक्ति थुकी जिगु दोष मडना अयसां संघगोरबं क्षमा फोनाचोन।’

भिक्षुसंघ-४) ‘हे आनन्द ! छं बुद्धशासनय् मिसातय्त छाय् भिक्षुणी याय्त्व कुतः यानागु, छाय् मिसातय्त्वं पँ लिनागु ? थो छंगु दोष खः। उक्ति क्षमा-फोँ।’ आनन्द धाई—‘भन्ते भिक्षुसंघ ! भगवान् बुद्ध-याव बुद्धकूम्ह महामायादेवी मिसा खः। सिद्धार्थं बुइकाः न्दयएँ डुकुनु महामाया दिवंगत जुल। प्रजापति गौतमीं सिद्धार्थंयत दुरु छोंकाः बोलकल। मुदोदन जुजुं नं प्राण र्याग यानाविज्यात। यः काय् नन्द नं भिक्षु जुल। उक्ति प्रजापति साप नुगःमर्छिका चोन। वस्पोलया भिक्षुणी शुइगु साप इच्छा। बुद्धमाता प्रजापति गौतमीया प्रति कृतज्ञता ब्रष्ट याय्गु कथं भिक्षुणी याय्गुली जोर बिया। अवरण मिसातय्त शरण बीया लागी जि अये यानागु खः। मिसातय्त्वं नं विमुक्ति मुख प्राप्त याय्गु अविकार हु। थुकी जिगु दोष मदुसां नं संघगोरबं क्षमा फोव।’

भिक्षु संघ-५) ‘आनन्द ! चाराल धेयाय् बलय् भगवान् बुद्धं परिनिर्वाण जुइ र्यल धेविज्याः बलय् बहुजन हितया लागी छगु कल्प (१०० दे) तक म्वाना विज्याहै धकाः छाय् प्रार्थना मयानागु ? उक्ति क्षमा फोँ।’ आनन्द धाल—‘अबलय् भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुइ र्यल धा:बलय् जि होश हे मदेवन। उक्ति प्रार्थना याय् मफुत। थुकी जिगु दोष मखना। अवसां संघगोरबं क्षमा फोने।’

यां मिखां सोइपिसं धाइ कि अबलय्या भिक्षुसंघ भिक्षु आनन्दयात दोषारोपण याःगु चक्कनु नुगल मखुयें चों। चिचीधंगु शिक्षापद त्रु; धकाः मेमेपि अरहम्त भिक्षुपिस बुद्धयाके ध्यंसा ज्यूगु खः। भगवान् बुद्धं हे न चिचीधंगु नियमत थुगु थुगु तोता छोसां ज्यू धकाः तोकय् यानाः छाय् धेविमज्याःगु धकाः प्रश्न न्यनीपि न दु। महाकाश्यप महास्थविर संघय् दक्षिणय् थकालिह्य व नियमय् कटरह्य। छु नियम तोतेगु इच्छा मयाइह्य जुयाः तथागतं थुगु थुगु नियमत चिचीधंगु ध्यंमविज्याःगु खः। महाकाश्यप धुतांगधारीह्य। कष्टमय जीवन पात्रन याना चोंह्य। वस्पोल न्हापा जैनधर्मय् ला ह्य जुयाः बुद्ध तोतेमाःगु अस्त निगू धेविज्याःगु मध्यय् शरीरयात कष्टमय याय्गु भन्तकिल मथानु योग छगु खः। पुलांगु संस्कारं यानाः धुतांगय् लात धंगु यांमिखां सोइपिनिगु विचाः खः। वर्षावास चोतेगु नियम वं जैनधर्मं वोगु खः।

मेगु खँ खः मिसातय्त भिक्षुणी याय्गुली आनन्दया तःधंगु र्हाः हु धकाः बुद्ध परिनिर्वाण लिपा आनन्द भिक्षुपात दोष लगय् यानाः क्षमा फोकूगु ज्या अरहम्त भिक्षुपित्त मलो धंगु आलोचकतय्गु विचाः खः धाय् धाःसा बुद्ध जीवमान बलय् छाय् प्रश्न उदय् मजूगु। यदि

भिक्षात्यत् भिक्षुणी वाना मध्यगु जूसा बुद्धशासनया अंगपूर्ण
 तुइ मखु, मूनं देमखु । भिक्षुपिनिगु ब्रह्मचर्या स्यंगु भिक्षुणी-
 त वयाः धायगु मिलय मजू । प्यगु पराजिकाय भिक्षु स्यंगु
 भिक्षुणीनाप मखु गृहस्थी मिसानाप खः । विनय पिटक

थोरे पैसा भए पनि बैंकमा बचत गरी
 भविष्य उज्ज्वल पार्नुहोस् ।

ससाना उद्योगको लागि बैंकसँग ऋण लिई
 जीवन सुरक्षित पार्नुहोस् ।

राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक

संपर्क राख्नुहोस् ।

कोबि ब्याट्रो, जर्मन मोबिल, N G K स्पार एलग
 तथा

जापानी मोटर वा स्पेयर पार्ट्स आदिको लागि

एवाई अटो ट्रेडिंग कं.

लक्ष्मीसदन, ज्याठा, कात्तिपथ, काठमाडौं
 फोन:- २-१४११४

रवांया-पुण्ही कुनू सकलया सुमंगल कामना यानागु जुल !

चगुजक भींगु बल्लागु
"सङ्कर सिलिङ्ग टाइल"

मी मँडेगु, कुमिचा मँडेगु
साउण्ड पुफ(हल्ला ताप मँडेगु)
सिलिङ्ग टाइल

FOR CEILINGS AND PANELLING IN

Offices/Institutions • Factory Halls • Machine Rooms/Workshops • Auditoriums/Cinema Halls

बां बां लागु फर्निचर व आधुनिक
भुदु, बैठक, बाथरम, बेदरम
यात बल्लागु सेल्लागु बौलागु
सँकली लिमिनेट "फरमाईका" हे
रव। ला: द्व मीं भधीगु।

decorative laminate for modern interiors

दुई उत्कृष्ट गुणी थेट सामानहरू:-

१. कोठामा छाढ्ये बलियो "एङ्कर" सिलिङ्ग टाइल

- (क) आगोबाट बचाऊने
- (ख) अमिरो नकारने
- (ग) पानीले नविग्रहने
- (घ) हल्सा (ठूलो आवाज) रोकने
- (ङ) विफट बहुने, नखुम्चिने
- (च) रास्तो फिनिस।

२. फर्निचरमा टाईमे एक मात्र "फरमाईका" लामिनेट

- (क) दाग नकारने
- (ख) जिन्धगीभर नया जस्तै रहने
- (ग) १५४° सेन्टी घेडसम्मको तापकम खप्त सक्ने
- (घ) पानीले नकुने
- (ङ) कीराखे नखाने
- (च) चौसो कपडाले पुछना साथ सफा सुखर हुने।

पाइने ठाउँ :-

जनरल एजेन्सी

फोन नं. ३-१९०९६

१०/१८३ महाबोडी, काठमाडौं।

प्रतिक्रिया।

थपाले २५२९ गूगु बृद्ध-जयन्ती खःला ?

दि. सं. २०४२ वैशाख २२ घंटे थो स्वांयाः पुन्ही आः । दको बुद्धोपासक बुद्धोगसिकापिनि ताधंगु नखः, थमि २६०९ वेन्हाःगु स्वांयापुन्ही भगवानं सिद्धार्थंकुमार शामं सुम्बिनीया बनस जाम क्याविच्यात । अनलि २५७४ देव श्वाःगु स्वांयापुन्ही कुरु वस्पोल शावयमुनि १५ वेन्हुलय् बुद्ध गयाय् बोधि-ज्ञान लाकाविज्यात । अले ४५ दंतक धमंचक्र-प्रदर्शनं यानाविज्यात । बुद्ध अथवान् अयदेव दुगु स्वांयापुन्ही हे थमि २५२८ श्वाः कुशीनगरय् महापरिनिर्वाणं जुयाविज्यात । युक्तं स्वांयापुन्हीस भगवान्या—“जरम् बोधित्वप्राप्तिष्ठ महा-परिनिर्वाण”—स्वंगु महापवं चूलात । स्वांयापुन्ही अति-महापूर्णगु तःदिन जुल ।

युकी बृद्ध महापरिनिर्वाणं जूगु विलनिसें क्याः बुद्ध सम्बत् प्रारम्भ जुल । २५२९ वर्षगु बुद्धसम्बत् धावलय् अगवान्या महापरिनिर्वाणं जुयाविज्याःगुया थ्याः खः ।

महापुरुषपि वृगु दिनयाह जयन्ती धाइ; मदुगु दिनयात जयन्ती धाइमखु । गथे कि महारमा गांधी वृगु दिनयात ‘गांधी जयन्ती’ धाइ । गांधीजो मदुगु दिन-यात जा गांधीजीया पुण्यतिथि अक धाइ । युक्तं हे झीगु ‘काओ’ स स्वयादिसे बृद्ध दिनयात है क्याः थी ५ पृष्ठी

जयन्ती, थी ५ त्रिभुवन-जयन्ती, सीता-जयन्ती, वामन जयन्ती आदि आदि ।

जयन्ती शब्दपा सर्वमात्रं प्रचलितम् अथं शब्द-कोशस्त्र स्वयः—

(१) नेपाल राजकीय मङ्गाप्रतिष्ठानयागु श्वाः
‘नेपाली बृहत् शब्दकोश २०४१ सफुलिह थयेहु—

जयन्ती—ना. कुनै अस्ति वा इवसंस्कारको अन्त्र विन; सो दिन मनाइने उत्सव ।

(२) भाग्नव-आदशां हिन्दी शब्द कोशम् थयेह
जयन्ती=किसी महारमा की जम्मतिवि पर होनेवाला उत्सव ।

नेपाल अधिराज्यभरय् इथविरवादया नेतृत्व याना एवंगु केन्द्र खः आनन्दकुटी द्विष्य विहार । अनया नायः खः अन्वराधिद्रय छाति प्राप्तहु प्रकाण्ड बौद्ध पण्डित वस्पोल महास्पविर अमूतानाद महास्वविर । तथापि आनन्दकुटी विहारक बृद्धजयन्ती समारोह समिलि एठन जुया च्वंगुलि दयेहंसकं बृद्ध-सम्बत्याह कःथानः। स्वांयापुन्ही महोत्सव तुनाः बृद्ध-जयन्ती समारोह जानय बानाक्षवन । युकी विरोधाभास लामाच्वंगु दु । थपाले न २५२९ गूगु बृद्ध-जयन्ती छकाः मानय, याइगु च ।

जेही पात्रोचा नं इती-बुद्धजयन्ती समारोह २५२९
प्रकाश ।

बुद्धजयन्ती समारोह धायगु जूसा “२५२९”
१. सं. चव्य, मउयू। यथाले जा (१६०९) निहखुसः व
गुगू वुद्ध-जयन्ती खः। किंत “स्वांयापुन्हो” महोसव
वः, बु. स. २५२९ वागु युगुसी वि. सं. २०४२ वैशाख

पूर्णिमा कुण्ड ।

यथाले २५२९ गुगू बुद्धजयन्ती मधु ।
महारथविव अमृतानन्दं युगु शंका समाधान यम्ना-
विजयाय माल ।

— वैकुण्ठप्रसाद आकोल

२५२९ दँगु बुद्धजयन्तीया लसताय्
की शान्तिभूमि नेपाल्या समग्र
देशवासीपिनिगु सुस्थास्थ्य व प्रगतिया
कामना यासे भितुना ।

शाक्य श्री स्टोर्स

पुस्तक विक्रेता
रिषि रोड, कालिम्पोड, फोन. ७३४३०९

२५२९ ओँ बुद्धजयन्तीको

उपलक्ष्यमा

हादिक शुभ-कामना

शान्तिको बाटो बुद्धधर्म र संघको शरण नै हो ।
यो ज्ञानज्योति सदा प्रज्ज्वलित रही सबैको लागि
प्रेरणादायी बनोस् ।

प्रेमनाल तुलाधार

अध्यक्ष

कंलाली जिल्ला बार एसोशिएशन
धनगढी

बुद्धया शरण वया

धर्मरत्न शाक्ष, त्रिशूली बजार

नेत्राल मांया सुपुत्र गौतम, बुद्धया शरणय् जिरि वया ।
विश्वशान्तिया मार्गं प्रदर्शनं बुद्धया शरणय् जिरि वया ॥

गुवण्य चगतय् धर्मं धकाः न, पापया वृद्धि जुयाच्चवन ।
थःजक तःधं धैर्योपिद्धं, मेर्पि कविधिनाः निलाच्चवन ॥ १
अवसर सीकाः बोधिसत्त्वं न मांवी फुकक विचायानाः ॥
झीगु नेपाया लुभिनी बनस, सिद्धार्थं धायकाः जन्म

जुल ॥ १ ॥

झीगु नेपाया कायमचा गौतम, विश्ववद्य थौं जुयाच्चवन ।
झीपि जक थौं धर्मं मध्वीकाः, अन्धगु भक्ती लानाच्चवन । २
बोधिवृक्षया सिमाववय् बुद्धं, यथार्थं ज्ञान लानाक्षयाः ।
अन्धविश्वासया हाहे ल्यहेधनाः, मध्यममार्गं वयना

विल ॥ २ ॥

वर्णप्रथा छुक ल्वायुयाहा भावा मानवतायात क्षनाः ।
विश्वधातू ब नुगलय् थनेत, पञ्चशीलया गिक्षा वियाः ।
वेरं वेरी शान्त मज्जीगु, उपमा कंक ज्ञान वियाः ।
चाचाहुहु शान्ति सुधाया, अविरल वर्द्धा याना

विल ॥ ३ ॥

थःत स्यायत वोपिन्त नं, मोक्षमार्गया ज्ञान क्षनाः ।
इजजत यायत बहुमूलित नं, शान्तिपूर्वक विजय यनाः ।
वादविवादय् देश्वसित नं, मैत्रीपूर्वक धर्मं वनाः ।
शत्रु मित्र फुक समान यायां, निर्माण मार्गय् तया

विल ॥ ४ ॥

द्वेषव मात्रं जाःपिणि पुच्छलय्, थःहे न्हयधानाः विचय्
धनाः ॥

बुद्धयागु परिणामत ध्वीकाः मैत्री भावना स्थना क्षनाः ।
मनुष्य जुनियाः महत्व कंकं, शान्तिया नायक तथागत ।
थम्हं थःहे फुक ब्रीति जायकाः, बुद्धं रक्षा यानाविल ॥ ५

थन विश्वव् परमाणुयागु, शक्तिवृद्धि जुयाच्चवन ।
थवं थवय् हे द्वेष व ईर्ष्या, विलिविल जायकाः सनाच्चवन ।
थुजाःगु भाव दुमुका छववाः बुद्धया शिक्षा मालाच्चवन ॥ ६
विश्वशान्तिया नारा व्युद्युं त्रातिप्रतीक्षा यानाच्चवन ।
थः कतिलाःगु नीति उवनाः थौं, झीभाजूपि जुयाच्चवन ।
थःजक ऊयुमा मुहे स्वाःगु, यावत विश्वव् न्यना च्चवन ।
थुजःथुजाःपित हे विश्वव्, स्वागत मावको जुयाच्चवन ।

प्राणी मात्रय् करुणा ततं, पीन्यादेत तकनं हिला जुथाः ।
देव मनुष्यया सुखया निर्मित, सत्यधर्मया हिति हायकाः ।
बुद्धव प्राणीपि सीमाः धीगु, सत्यधर्मं थन क्षनाक्षनाः ।
महानिर्वाण जुयाच्चवन, थःगु प्रतिनिधि धर्मं धनाः ॥ ८
झीगु देयाहु बुद्ध खः, झीगु लुभिनिद्व बहु उहु ।
महाभावनं क्षना विजयाःगु मानवधर्मं झीगु हे खः ॥
बुद्धं झी थन नैपालयात, शान्ति क्षेत्रया च थनेत ।
झीपि धार्थं मानव ज्ञीगु मानवताया शिक्षाक्षयाः ॥ ९

स्तूप बनाउन योग्य अस्थिधातु

‘आमन्त्र ! स्तूप बनाउन योग्य अस्थिधातु चार छन् । १. तथागतका अस्थिधातु २. प्रथेक
बुद्धका अस्थिधातु ३. अर्हत्हरूका अस्थिधातु ४. चक्रवर्ति राजाहरूका अस्थिधातु ।’ — बुद्ध

२५२६ हैं

बुद्ध-जयन्ती

सकल प्राणी मात्रया कल्याण जुइमा धका :

तुगलनिसे

“भिन्नतुना”

बन्दसिद्धि एण्ड सन्स प्रा. लि.
क्यः फाइबर ब्लास उद्योग प्रा. लि.
काठमाडौं सानिटेरी स्टोर्स
सिद्धिको इण्टरप्राइजे
काठमाडौं ।

The Dhamma as I Understood

Dhammapada is a collection of aphorism of the Buddhists literature, of the Pali Suttapitaka. The word Dhamma is of supreme importance in Buddhism. Thus Dhammapada denotes the Path of Dhamma, the right path of life.

Buddha gave us words of wisdom and love. He poured out his joy of liberation in the two famous verses when he got Nirvana under the Bodhi tree. They are "I have gone round in vain the cycles of many lives ever striving to find the builder of the house of life and death. How great is the sorrow of life that must die." "But now I have seen the house builder; never more shalt thou build this house. Wherasters of sins are broken the ridge pole of ignorance is destroyed. The fever of craving is past; for many mortal mind is gone to the joy of the immortal Nirvana."

According to his decession- "The end of sorrow is Nirvana." We stress an example from Zen Buddhism. It teaches us that in order to understand a mountain to be a mountain in the Zen way.

Say, Dhammapada is the path of life. Here in, Buddha avoided metaphysical questions. He simply says; Do not what is evil. Do what is good keep your mind pure.

In the Samyukta Nikaya- Suffering, the cause of suffering, the end of suffering and the path that leads to the end of sufferings : these are the four truths of Buddha

When the Dhammapada was compiled probably during the 3rd Century B. C. a few ideas common to us may have been used, e.g.

V. A. Kanakadwip

To hurt others is sin." But that the spirit of Dhammapada is the spirit of Buddha. He wants us to follow the middle way and to be fully conscious of the four Great truths. His message is a message of life. As to metaphysical facts he is silent. When asked whether a man lives after death, his answer was; "We do not know whether he is the body, or in the body, or other than the body, while alive : how can we know whether after the death of the body he is dead ?

Buddha wants us to feel a sence of urgency in the solution of our spiritual problem , and use our reason for the solution of our moral problem. A verse of Dhammapada expresses this: "How can there be

laughter, how can there be pleasure, when the world is burning ? When you are in deep darkness; will you not ask for a lamp ?"

The path given by Buddha is a path of eight stages. The eight stages are eight perfectious. From harmonies on the journey we arrive to the silence of Nirvana.

In the first stage- the four great Virtues of Buddhism; Maitri (friendliness) Karuna (compassion) Mudita (joy in the good of all) Upakshya (forgiveness) is mentioned.

That is called the right views.

The second stage is right determination. The third is right words. The fourth is right action. The fifth is right livelihood. The sixth is effort. The seventh is right remembrance and the eighth is right Samadhi (communion).

This message of Buddha is in the Dhammapada.

"Even as a lake that is pure and peaceful and deep so becomes the soul of the wiseman when hears the words of Dhamma. And the words of Dhamma are words of Truth."

Finally, Buddha wants us to watch and be awake and he wants us to seek and to find.

Hence, each verse of it is like elixir and the whole has the radiance of Eternity.

"A father or a mother, or a relative, can indeed do good to a man; but his own right directed mind can do to him a far grater good.

Let Tri-ratna be with you.

२५२९ आँ

बुध्द-जयन्तीको

सुखद उपलक्ष्यमा

हार्दिक शुभकामना

कृष्ण पाउरोटी प्रा. लि.

कमलपोखरी, काठमाडौं ।

फोन. ४-११४५२, ४-१००६७

बुद्ध-जयन्ती

कुनै पनि जयन्तीमा आदशं वस्तु र आदशं पुरुषलाई सम्झने हुन्छ । बुद्ध-जयन्तीमा महाभासव गौतम बुद्धलाई सम्झी बहाँको सम्मान र सम्फननमा विशेष कार्यक्रमहरू हुने हुन्छ । ठूला बडाले ही कार्यक्रमहरू आयोजना गरेका हुन्छन् र ठूला बडा सबैले त्यसमा भाग लिएका पनि हुन्छन् । ती कार्यक्रमहरूमा बुद्धका आदशंमय बचन र जीवनीमा असीम अदा व्यक्त एरिने हुन्छ । आजको अशान्त र आसेत्रासैले युक्त विश्वपरिस्थितिमा बहुजन हितको लागि उपयुक्त सम्बेदन दिने एक मात्र बुद्धलाई भगाडि सारी बहाँको उपदेश र गुण अनुसरण गर्नु सिवाय अरु शारण सामान्य जस्तो ने भइराखेको छ ।

हामी बहाँको गुण बखान गर्दौं र उपदेशको अनुसरण गर्नु पर्नेमा जोडिन्दौं । तर व्यवहारमा भने जल्टो प्रभाव सिवाय केही सुप्रभाव पनि सकिराकेको छैन । जसातते द्विसा, गरीबी, प्रभुत्ववादको मात्र बोलबाला भएको कुरा कुनै पनि रेडियोको समाचारमा सुन्नमा आउँछ ।

राम्रो चाहमा सबैले गरेका हुन्छन् तापनि आफ्नो चरित्र सुधार नहुन्जेल मनको लड्डु घिउसँग खाने जस्तो मात्र हुन्छ । जराकाटी फल फलाउने अभिलाषामै व्याप्त भएको बेला सुख शान्तिको कल्पना कोरा कल्पना मात्र साचित हुनेछ । आज मानिसले यस्ता समस्यामा होमिर्दि कष्ट भोग्नु परिराखेको छ । सबैले आफूले राम्रो बरेद अझले गर्दा ने सुख शान्तिमा बाधा भएको हो भन्ने ठान्नै प्रवृत्ति दिनानुदिन बढ्दैछ । यस्तो बेला बुद्ध-जयन्ती मनाई भेलामा कुलंनु र कुलंने कार्यक्रम मात्र राख्नुका साटो व्यक्ति, समाज र राष्ट्रोन्तिका प्रस्ताव राख्नी ती प्रस्तावप्रति तत्काल तत्क्षणैदेखि अभियाम चलाउने कार्य गर्नु असि समयोपयोगी हुनेछ । धनवास्त्वे धन, शारीरिक तन्त्रस्त्वले परिश्रम, विद्वान्ले बुद्धि सुकार्य प्रवान आदि गर्दो संयुक्त प्रयास गरेमा बुद्धजयन्तीको अज भव्य रूपमा मनाइएको हुनेछ । बुद्ध मितभाषी हुनुहुन्छ, मितव्ययी हुनुहुन्छ अनि शुद्ध व्यवहारबादी हुनुहुन्छ । चाहै भेलामा ।

होस् चाहे घरैमा बस्दा होस् सच्चा बुद्ध र
सच्चा मानवले मानव मात्रको चिन्ता दुःखलाई
मन गरी हितकामना गरी अत्रसर हुने चिन्तन
गरी बुद्ध बचमप्रति कायं रूपमा आफूलाई अपेक्ष
सकैमा संसारमा शान्ति नभाउला भज्ञ सकिँदैन।
बुद्ध जन्मेको देश नेपालका वासीहरूले सबैभन्दा
बढी यस विषयमा चासो लिनु आवश्यक था।

३५२६ थों बुद्ध-जयन्तीको उपलक्ष्यमा
जम्पूण नेपाली बुद्धका उपदेशले सिंचिएर अशान्ति
र अहिंसाप्रति अनासक्त भई तृष्णाको मूल
काटिई आपसमा करुणा र मैत्रीको भावनाले
लिप्त भई सद्व्यवहारवादी बनून् हाम्रो शुभ
कामना था।

निष्पासः व नीगुंगु दंगु

स्वांयापुल्लीया लसताय्

भिन्नतुना

तुलाधर इण्टरप्राइजेज

पोष्टबबस नं. ३०४

११३१ जुड्डसड्क, काठमाडौं

फोन- २-१३३५०; २-१४३५०

Cable : TULAENT

नमो बुद्धाय !

भरवर्दो मालसामान ढुवानीको लागि हामीलाई सम्झनुहोला।

साथै

भगवान् बुद्धको पुनीत जयन्तीको उपलक्ष्यमा ग्राहक महानुभावहरूमा

हार्दिक शुभ-कामना व्यक्त गर्दछौं।

स्काइल्याएट ट्रान्सपोर्ट कं.

नयाँ सडक, काठमाडौं।

फोन: २-१११८९

We extend our Heartfelt
Greetings

on the auspicious day of

Tathagata's Birth.

Enlightenment

and

MAHAPARINIRVANA

Wood Carving Industries (P.) Ltd.

Patan Industrial Estate,
LAGANKHEL, LALITPUR, NEPAL

Phone No. 5-21447

चुरोस त्वनेगु स्वास्थया लागी साप हे मनी
 अय्सां त्वनेगु बानि तोते मफुनि धैगु जूसा
 थन्याःगु कुबानि मब्यंतले
 थःगु हे देसय्, थःहे नेपाःमितसै दय्कीगु
 थःगु बैसया अर्थतन्त्रयात तिबः बियाच्वंगु
 चुरोस

पर्बति, पल्टन, सोलिटनी
 छाय् मत्थनेगु !

मिर्ता-

नेपाल सिगरेट फैक्टरी
लिमिटेड
 बीरगञ्ज, नेपाल ।

सीष्ट ग्रन्तिकाण्ड

बुद्ध जयन्तीको कार्यक्रम

वेशाख १६ काठमाडौं-

२५२९ अौ बुद्धजयन्ती भव्यताका साथ मनाउन गठित समिति अत्यंत विभिन्न उपसमितिद्वारा यही वेशाख १६ गते देखि सप्ताहिक बौद्ध कार्यक्रमहरू शुरू भयो । सो अनुसार सप्ताहव्यापी बुद्धवन्दन । तथा रेहियो कार्यक्रममा चिह्नान ६.३० देखि ७ बजेसम्म शीलप्रार्थना, बुद्धवन, बौद्धवाती र बुद्धभजन प्रस्तुत गरिइयो । स्वस्ति साप्ताहिक स्वधर्म ज्ञानमाला भजन र धर्मदेशना कार्यक्रम अत्यंत विहारहरूमा प्रत्येक सप्ताह ज्ञानमाला भजन र धर्मदेशना गरिइयो । स्वस्ति स्थानीय शोलप्रतिष्ठानको शोलास्थल ओम बहालमा काठमाडौं जिल्लाव्यापी शीषो अश्वमण्डितिक विद्यालय बौद्ध हाजिरीछवाक प्रविष्टिगति भिक्षु सुलोचनहरू शीलप्रार्थना शुरू भई आपूर्ति राज्यमन्त्री हीरालाल विश्वकर्मणि उद्घाइन गर्नुभयो र उद्धिक्षिताको शब्दस्ति विश्वमा अमरान्बुद्धको शास्त्रि छम्देशलाई हृदयमः मन मरी लाई उमाज, राष्ट्र र दिशला आफ्नाको लयस्ति गरी शास्त्रि उमाएर मानवसङ्गार गर्नुपर्ने कुरा उसाउनुहुँदै शी ५ महाराजहिताकाट राजिकसेको शाहिहो ज अस्ताखमायि उवेको उहयोग पुग्नुपर्ने कुरा उसाउनुभयो । सभापतिको आसनकाट भूतपूर्व मन्त्री उयागराजसि कुबाल-

को मानवले सबैभन्दा पहिले हृदय चौखो गर्नुपर्दैछ र चौखो हृदयले गरेको कुर्ने पनि कायं समाज र देश उत्थानको लागि घामपानी हुन्छ भन्नुहुँदै भगवान् बुद्धका आयंअष्टागिक यार्गका नीतिलाई अनुसरण गरेया ने मानिसमा चौखो हृदय रहिरहने कुरा बताउनुभयो । स्वागत भाषण गर्नुहुँदै २५२९ अौ बुद्धजयन्ती समारोह समितिका सचिव केदार शाक्यले सप्ताहव्यापी कार्यक्रमको उद्देश्यमायि प्रकाश पार्नुभयो र बुद्धका उपर्योग सबै ठार्मा ब्लारप्रसार गरी शास्त्रिलाई अपनाउनु परेको छ भन्नुभयो । सो अबदरमा धन्यवाद ढापन गर्नुहुँदै उक्त बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिताका संयोजक सुवर्ण शाक्यले बुद्ध यथावादी तथाकारी हुनुहुँच । बहाँको उपर्योग अवाक्षारिक र उद्यमनील छ । बहाँको नीडिगत उपदेशलाई शीवनको प्रथमचरण विद्यार्थी शीवनदेखि है अनुशीलन अनुशीलन गरी देशका सपूत नागरिक उद्देश र सुखशास्त्रिको मार्यं अपकाउनुपछे भन्नुभयो । १५ विद्याजयमे भाग लिएको छो प्रतियोगिता वेशाख २० गते उपर्योग हुँदैछ ।

पाठ्यस्त्रा बुद्धजयन्ती समिति गठन

कानुन; ३७- पाठ्य;

२५२९ अौ बुद्धजयन्ती उमारोह भनाउन वेशम शी अहो महादिहाइना ज्ञानीष उत्तर वस्त्रायता " प्रदानहुँ

बुद्धिराज व शाक्याद्यको उपस्थितिमा इमंरत्न को अध्यक्षतामा गठन भएको समितिमा चत्वारिंशत शाक्य, नेमराज शाक्य, डोलवहादुर शाक्य, हीराकाजि शाक्य र त्रिरत्न शाक्य क्रमशः सचिव, उपाध्यक्ष, उपसचिव, कोषाध्यक्ष र उपकोषाध्यक्ष रहनुभएको छ । उक्त समितिले साप्ताहिक धमंदेशनाका साथै सावंजनिक बोद्ध सभा र भव्य जुलुसद्वारा बुद्धमूर्ति सहित नगर परिक्रमा गर्ने कार्यक्रम राखेको छ ।

बुद्धजयन्ती मनाउन स्थायी समिति

३ शाखा ३ बनेपा—

बनेपामा परम्परागत बुद्धजयन्ती मनाउन भिक्षु बोधिसेनको धर्मनिःशासकत्रयमा एक स्थायी समिति गठन गरेको छ । प्रेमरत्न शाक्यको अध्यक्षतामा गठन भएको ३ वर्षको लागि हुने कार्य समितिमा पूर्णचन्द्र शाक्य, राजभाइ मानधर, विक्रम शाक्य, तुलसीभक्त रंजित क्रमशः उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष, सहस्रचिव र सह कोषाध्यक्ष रहनुभएको छ । सदस्यहरूमा हीराकाजौ रंजितकार, कृष्णगोपाल रंजितकार, तीर्थसुन्दर शाक्य, चत्वारिंशीति शाक्य र विष्णुप्रसाद मानधर रहनुभएको छ । सल्लाहकारहरूमा कान्ठाभाइ वैद्य, तुलसीदास श्रेष्ठ, हिरिशंकर मानधर र केशवकाजि वैद्य रहनुभएको छ ।

गुम्बा सञ्चालन गर्न समिति गठन चैन ५, चैनपुर—

संखुवा सभाको सिद्धकाली गाउँ पञ्चायत्रमा स्थापित श्री जनज्योति गुम्बा सञ्चालनको लागि नयाँ सञ्चालक समिति गठन भएको छ । बडा अध्यक्ष एवं गुम्बा निर्माण समितिको अध्यक्ष लाक्पा दोर्ची मयमको अध्यक्षतामा १५ सदस्यीय सञ्चालक समिति गठन गरेको

छ । उक्त समितिमा पद्मप्रसाद पोडेल, लाक्पाड्धिरो मयम, छेत्र शेर्पा मयम क्रमशः उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव रहनुभएको छ । सदस्यहरूमा धातेश्वी शेर्पा, डिमा शेर्पा, मिञ्चु शेर्पा, लाक्पा शेर्पा, सागे शेर्पा, इकंबहादुर शेर्पा, फूती शेर्पा, इकंबहादुर राई, कलु शेर्पा र सडडे शेर्पा रहनुभएको छ । गुम्बाको तस्ता घट्टै जस्ता ४ बडा प्रस्तावहरू पारित भएका छन् । रु. १५०००/- को लागतमा भित्र उक्त गुम्बामा ११ बडा बुद्ध मुतिहरू स्थापना गरी देविक २ जना लामागुरुद्वारा १० जना शिष्यहरू स्थापित रहेका छन् ।

यस्तै बोधिसत्त्व विहारमा चन्द्रज्योति शाक्यको अध्यक्षतामा वसेको उपासक उपासिकाको बैठकले नर-बहादुर शाक्यको अध्यक्षतामा १७ सदस्यीय बोधिसत्त्व विहार सञ्चालक समितिको गठन गरेको छ । चन्द्रज्योति शाक्य, इफुलचन्द्र शाक्य, त्रिलोकप्रसाद शाक्य, पञ्चा शाक्य क्रमशः समितिका उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष, सचिव र रसहमचिव रहनुभएको छ । सदस्यहरूमा माधव कर्मचार्य, देवररन शाक्य, भरत शाक्य बीए, भरत शाक्य, भीमबहादुर शाक्य, नारायण कस्जू, कृष्णगोपाल दाङ्गाकार, देवेन्द्र शाक्य, पुष्पलाल शाक्य, शीलेन्द्र शाक्य र हरिमोहन शाक्य रहनुभएको छ । उक्त विहारमा प्रत्येक बाट्टमी र औसी, पूर्णिमाका दिन उपासक उपासिका भेलाभई बुद्धपूजा र शीलप्राथंना हुने गर्दछ । यो अवसरमा उक्त विहारका सञ्चालक समितिका भूतपूर्व अध्यक्ष स्व. धनबहादुर शाक्यको निधनमा वहाको सद्बृति प्राप्तहोस् भनी १ मिनेट मौन धारण गरिएको खियो ।

तानसेनमा महापरित्राण

चैन १७ तानसेन, पालपा—

इतानीय टक्कार जानमाला सभाको उत्थापनामा

५ दिने महापरिचाण समारोह सम्पन्न भयो । तथा उपनायक शाक्यानन्द महास्थविरबाट पानसमा बत्ती बाली मंगलपाठ सहित शुक्र भएको रथत समारोहमा ज्ञानमाला भजनपछि शील प्रदान हुनुका साथे भिक्षु प्रज्ञारिश्वामाट बुद्धपूजा सम्पन्न भयो । सो अष्वसरमा धर्मदेशना गर्दै महानाथक अमृतानन्द महास्थविरले धर्म हिँदू, मुस्लिम आदि जो सुकैका लागि आवश्यक भएको कुरा हो र बुद्ध नेपालको लागि भात्र होइन विश्वको लागि नै पथप्रवर्णन छ हुनुहुँच भन्नुभयो । सो दिन अपराह्न बुद्धको अस्थिधातु-लाई शहर परिक्रमा गरी स्थानीय टक्साइमा ज्ञानमाला सभाका अध्यक्ष देवप्रसाद बज्राचार्यको सभापतिश्वमा सावेचनिक सभा भयो । ज्ञानमाला सभाका कोषाध्यक्ष कृष्णप्रसाद शाक्यले स्वागत भाषण गर्दै सम्पादनीय प्रधानमन्त्रीको सन्देश सुनाउनुभयो । स्थानीय प्रमुखजिल्ला प्रधिकारी सरदकुमार भट्टराईले अणुवमको गढगाउँदो धर्म विपरीत आवाज आइरहेको बेतामा महापरिचाणको आवाज सुन्न सुन्न पाउनु खुशीको कुरा हो ।

उक्त अष्वसरमा महानाथक अमृतानन्द महास्थविरले जीवन घडी जी निरन्तर चल्दैछ । यस्तो अमूल्य जीवित समय हेयभाव रहित गरी जीवनबाट बिलाउनु अस्थन्त आवश्यक छ भन्नुभयो । उत्तरेला तिलकमान पुभाजू, जगत्बहादुर जोशी, चिनियालाल बज्राचार्य, प्रेमराज शाक्य, भिक्षु बिमलानन्द, सुश्री सन्तु शाक्य, सुश्री सुमना शाक्य, श्रीमती पूर्णमाया, नरेन्द्र बज्राचार्य र दण्डरथ शाक्यहरूले आफ्नापनो मन्त्रव्य पोखनुभएको थियो । देवप्रसादको सभापतिश्वमा भएको रथस समारोहमा दिलबहादुर शाक्यले धर्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो । रात्री धर्मदेशना भिक्षु सुश्रीभनबाट सम्पन्न भहर भिक्षु महासंघबाट तीनसूत्र पाठ पूर्ण गरियो ।

यसरी ने १३ गतेको कार्यक्रममा संघ उपनायक शाक्यानन्द कहास्थविरबाट पञ्चवीत प्रदान भई बृद्धपूजा भिक्षु शीलभद्रबाट र धर्मदेशना भिक्षु चुम्दबाट सुसम्पन्न भयो । रथदिन प्रमुख अतिथिका लम्पमा रहनुभएका धर्मरक्षण शाक्यले बुद्धधर्म भावेले विसादि पापकर्मबाट बच्नु र दान आदि गुणधर्म गर्नु आवश्यक छ भन्नुभयो । सुश्री सुमना शाक्य, अनगारिका सुशीला र अनगारिका विरतीले आफ्ना मन्त्रव्य प्रस्तुत गर्नुभयो । रात्री भिक्षु बोधिसेनबाट धर्मदेशना भई भिक्षु महासंघबाट सीनसूत्र पाठ गरियो ।

१४ गतेको कार्यक्रममा भिक्षु सुगतमुनिबाटे बुद्धपूजा भई महानायक भिक्षु अमृतानन्दबाट धर्मदेशना सम्पन्न भयो । सुश्री विद्यालक्ष्मी, अनगारिका देवाचारी, सरस्वतीदेवी र भिक्षु बुद्धधोषले आ-आफ्नो मन्त्रव्य व्यक्त गर्नुभयो । कल्पबृक्ष दान पनि भएको रथ दिनको रात्री भिक्षु ज्ञानपूर्णिकबाट धर्मदेशना भई भिक्षु महासंघबाट हीनसूत्रे पाठ गरियो ।

१५ गतेको कार्यक्रममा भिक्षु गुणबोधबाट बृद्धपूजा र महानायक अमृतानन्द महास्थविरबाट धर्मदेशना देशित भयो । दिउँसो । सर्वज्ञातु प्रदर्शन र रात्री वर्मी-जातिक ऊ सागर महास्थविरद्वारा धर्मदेशना लाप्यन्न भयो । १६ गतेका दिन भिक्षु लुमार काशयपाट बुद्धपूजा र भिक्षु ज्ञानपूर्णिकबाट नातिदुखको विषयमा अभिधर्मानुकूल धर्मदेशना भयो । दिउँसो भिक्षु बोधिसेनबाट मन्त्रव्य व्यक्त भई रात्री महानायक भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरद्वारा धर्मदेशना भयो । त्यसरी अद्वैतात्म भिक्षु महासंघबाट महापरिचाण सुसम्पन्न भई १७ गतेका दिन जलप्रसाद वितरणपछि भिक्षुद्वय सुश्रीज्ञानन्द र ज्ञानपूर्णिकबाट धर्मदेशनापछि अष्टदरित्तकारसहित भिक्षु

महासंघलाई भौजम इपात भई ६ दिने कार्यक्रम समाप्त
भएको थिए ।

कालिम्पोडमा घरान बौद्धबोली

२०४१ चैत्र १२ कालिम्पोड—

घरान बौद्ध विहारका अद्वालु उपासक इपा-
विषाहरुको एक टोली भिक्षु मैत्री र आमणेह सुमनको
बैयुक्त नेतृत्वमा बौद्ध यात्रीका रूपमा कालिम्पोडमा पुसेको
छ र ती यात्रिले धर्मोदय विहारमा बैद्ध छाण्डा सहित
दुद्धपूजा एव भजन गरी दिउमो विषाही ढाँडामा रहेको
इति. महाप्रज्ञाद्वारा स्थापित प्रज्ञाचेत्य महाविहार र गुफा
अवलोकन गरी पूजा गरियो ।

महाबोधिसभामा नयां महासचिव

२०४२ भारत—

भारतका महाबोधिसभाका महासचिव डा०
जिनरहन महास्थविरको महात्मपछि केही सम्बन्धित
बसेको महाबोधिसभाको साधारण सभाले सन् १९८५-
८६ को लागि भाषणगम विपुलसार नायक महास्थविरलाई
महासचिवमा संबोधितिबाट चुनेको छ । कहाँप्रति
नेपाली बौद्धहरूले बधाई जाएन गरेको छ ।

अभूतपूर्व प्रवृत्ति उत्तर समाप्ति

वैशाख ११, कोहिपुर—

इथानीष मण्डप नवरकीषि महाविहारका संभ-
विहारालयक इक्षानम्भ अहास्थविरको द६ वर्ष पुषेको
महोदयलयमा द६ बदा दुर्लभ प्रवृत्ति उत्तर सम्बन्ध
गर्दो । आरबना महास्थविरहु क्षम्बविहारालयक इक्षानम्भ,
अनिष्टहु र महानायक अमृतानन्दबाहु प्रवृत्ति सम्बन्धी
विषय अध्यात्मा परिज्ञाका साथै साह दिनसम्भ बुद्धवन्दना,
धर्मदेशना र ध्यान भावमाकी कार्यक्रम भएको थिए ।

लुम्बिनी चैत्यपुन्हीया उत्तर

२०४२ वैशाख—

दैयदसंयें युगुनी नं लुम्बिनी चैत्यपुन्हीया उत्तर
सम्पन्न जुल । बुद्ध जन्मजूगु थाप, जुणः अम दलद्वृष्ट-
मेपामि व हिंदूस्थानीत बुद्धया दर्शन यानाः इति
परम्परावर्थं मस्तयग बैंखाइगु व इहि याइबलयसिया
मुखः व मस्तयगु सं छायाः पुज्याइगुथ्य छगू सीधंस्थानकर्थं
मानय, यानातःगु जुयाच्चन । युगु चैत्यपुन्हीस मरि ब-
बतास छायाः शान्तिकामना यानाः लुम्बिनी माइया जय !
बैद्धदेवया जय ? धाधां मेला लग्य, याइगु जुयाच्चन ।

युवा शीलभावना अधिष्ठान

२०४२ वैशाख, वलंबु—

प्रचिधिपूर्णं महाविहारय, भास्तिपुर वलम्बुइ-
युवा बौद्ध समूह लग्नं व धमकीर्ति अध्ययन गोष्टी श्रीघःया
मकाः ग्रसालय, हिष्ठियंक युवाशील भावना अधिष्ठान
जुल । उगुहन्य, भिक्षु सुमगल आचार्यव ग्रहण यानाः
युवा जोशबास छःयाय, छेलेगु लंपूह छपला; न्हज्यायुली
लयवा: प्रवक्तिविज्यात । हिनय, भिक्षु बुद्धघोष नहास्थ-
विरह आचार्यव ग्रहण जुयाःलि भिक्षु ज्ञानपूर्विकं शील-
भावना अचलित जुयाःयुली लयवा: प्रवक्तिविज्यात ।
समारिका धस्महतीं लाको ग्न्हायगु छु नि छु धफा:
दसुविद्याः शीलभावना यायां ज्वीमायु दुगलय, तुङ्खवा-
क्ष्वं मक्ष्यकेनु छः द्येविज्यात । उठ्यत्व, भास्तिरहम भास्तिय-
वाख्ये ध्येयदाद ज्ञात्व जुल ।

कुलिकाहाया गवाचालय, अतिथोगिता

२०४२ वैशाख ७-बैल—

१५२९ दैयं बैद्धविहारीका उस्ताय, भिक्षुकोपु-
रल विस्ताव्याती यीबी राष्ट्रकुविष्या बच्ची जेष्ठ १ एते
निर्देश ४ पतेतक बच्चीगु बुझ व बुद्धधर्मं बस्तिपूर्ण व्याप-

लितः कासा बौद्धपुस्तकालय, मागबहाल, कुति बहालया
रबसालय् जितिगु सफूकुर्थि व्यवैतिकाइगु जूगु दु। कार्यं-
कमकथं जेठ ५ गते अध्ययन मण्डल, नागबहाल, युवा
पुस्तकालय, हःखा, पासापुच्छः, कुतिसोगल व चन्द्रसूर्यं
पुस्तकालय कुतिसोगलया दध्वी प्रतियोगिता ज्वी। अथे हे
जेठ २० गते कुन्हु पद्मावती पुस्तकालय, कवाबहाल, थपू
पुच्छः, नः त्वाः, पूच्छ पुस्तकालय पुलचोक, जनविकास
पुस्तकालय, नः त्वाः जनसुधार सुस्तकालय, खपिछेया
दध्वी प्रतियोगिता ज्वी। जेठ १ गते कुन्हु अध्ययन
मण्डल बू बहा, बालकुमारी पुस्तकालय, ब्रक्त महल.
नवीन पुस्तकालय, गुजिबहाल व मध्यासफूकुर्थि नःखाः
या दध्वी प्रतियोगिता ज्वीगु जूगु दु।

बौद्ध भ्रवचन

२०४९ वैशाख ७, उच्चप-

२५२९ वबःगु बुद्धजयन्तीया उपलक्ष्यय् मुनि-
विहार उच्चपया आयोजनाप् जूगु प्रवचन कार्यक्रमया
न्हापांगु दिन वैशाख ७ गते कुन्हु बुद्धधर्मय् युवा भूमिका-
यात क्याः श्रामणेर सिद्धेन्द्रिययापाखें बुद्धधर्मया डावान-
यासागि युवावर्णया भूमिका दु धेगु कनाः नैपालय्
संघनायक प्रज्ञानम् भद्रास्थविरया युवाभस्याया यकों देन
दुगु खेन्हयनाविद्यात। अथेहै वैशाख ८ गते कुन्हु भिक्षु
सुपोभनपाखें बुद्धधर्म व शान्तिक्षेत्र दयकेत दक्षय्
इहापां मनूपा तुगलय् नि यान्ति दयनाः प्रेविज्यात।
अथे है वैशाख ९ गतेया प्रवचनय् बुद्धधोष महास्थविर-
पाखें बुद्धधर्मव् विपस्सना ध्यान भावनाया तःधंगु महत्त्व
दुगु खेन्हयनाविद्यात जुल गुम्हं न मनूपाके दैचवनीनु वैगुनपात
लोमंकाः वंके दुगु गुमयात जकलाना काय्माःगु खेन्हयनाविद्यात

जुल।

आनन्दभूमि

रक्तदान हे जीवनदान खः

वैशाख १७, येँ-

स्थानीय श्रीघःया धर्मकीर्ति विहारय् रक्तदान
हे जीवनदान खः धेगु भाःरा उपासक उपासिकापिसं
रक्तदान व्यगु दु।

उ. पण्डित महास्थविरया आगमन

वैशाख १९, येँ-

वर्माजातिक विपस्सना आचार्य उ. पण्डित महा-
स्थविर वर्मा नैपा ध्यंकः विज्याःगु दु। वस्तोल ध्वहै
वैशाख २३ निसें २० रुतक वलय् पूच्छय् व १० रुत
भोतेंय् विपस्सना ध्यान वियाविज्याइगु जूगु दु। वस्तोल
आः बानेश्वरया विश्रशार्थित विहारय् ध्वत। विज्याःगु दु।

अनगारिकापि नैपालय्

चंच १७, येँ-

वर्माया मोलमेनया दो. पञ्चाचारी व दो. सुखा-
चारीगि नैपाः विज्यानाः धर्मकीर्ति विहारय् उपासक
उषाकापित धर्मदेवाणाः यानाः ध्यानय् न दैविज्ञात।
नैपाल निकःखुसी विज्याःपि वस्तोलपि अनगारिका
धर्मवती सहितं भैपि अनगारिकापिति गुहमार्दि खः। वेगु
वैशाख १८ गते लिहाँ विज्याइ पि वस्तोलपिनाप मा
गुणावती न विज्याना च्वंगु दु।

ख्वानेपाली तथा ढल निकास संस्थान

बुद्ध-जयन्तीको उपलक्ष्यमा

नेपाली मात्रमा सुस्वास्थ्यको कामना गर्दछ ।

बुद्ध सम्बत् २५२६

सबैको गृहनिर्माण शान्तमय होस्
सुखमय जीवनको लागि शुभकामना !

२५२९ औं बुद्ध-जयन्ती

हेटौडा सिमेण्ट उद्योग लि.

२५२९ औं बुद्ध-निर्वाण प्राप्तिको

शुभ वैशाख पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा

सबैमा सुख शान्तिको

हार्दिक कामना छ ।

नेपाल ख्वाद्य संस्थान

बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा

नेवाली मात्रमा गाँस, बास र कपडा सुगम होस् भन्ने सबै नेपालीमा

हार्दिक शुभ-कामना

बु. सं. २५२६

हेटौडा कपडा कारखाना

बांग्लाक, लुधिंक छापयायगु ज्या बानादीमाःसा लुमंकाहिसे—

‘नेपाल प्रेस’

हूदैया लसताय भितुना

बुँदु सम्बत्— २५२६

बांग्लाःगु, भिगु क्यासेट-टेपरिकडर, ट्रान्जिष्टर, रेडियो च माइक व्यायत, बालं कायत
च मरम्मत यायत नापं जिमिथाब् झासें।

सुपर भ्वाइस रेडियो

६/६ हूसडक, घाँखा, ये० ।

फोन: २-११८१५, २-१६४४०, २-११८०५

स्वांया-पुन्हीया लसताय्

प्राणी मात्रया सुख-शान्तिया लागी

भितुना !

महाबौद्ध विद्याधरी शिल्पभण्डार प्रा. लि.

पाटन भौद्योगिक क्षेत्र

फोन: ५-२१३५८

बु. सं. २५२६

२५२९ दैं स्वांया पुन्हीया लसताय्

प्राणी मात्रया सुख-शान्तिया लागी

भितुना !

महाबौद्ध कार्पेट उद्योग

पाटन भौद्योगिक क्षेत्र

फोन नं:- ५-२२२६१

पोष्टबक्स नं. ३११०

विशेष जानकारी

हात्रो यस पीयूषवर्षी औषधालयमा हरदिन शयनका शय निको पारिराखेका रोगहरू:-

अम्लवित्त, कमलपित्त, वातरोग, मधुमेह, प्रमेह (पिसाबको रोग) पेटको रोग, मुटु

कलेजो फीयोको रोग, दम छोकी, अलकाई, आइमाईको श्वेतप्रदर, रक्तप्रदर आदि

पाठेघरका सबै प्रकारका रोग, मानु गोला, शूल आदि सबै रोग निर्मल भैरहेको

ब्रत्यक्ष छ ।

पीयूषवर्षी औषधालय

महाबोद्ध, मासंगल्ली

फोन नं. २-१३६६०

HITACHI

If you need motor spare parts and Batery
Please visit us.

BASANTA MOTORS (Regd.)

5/1 Basantapur, Kathmandu, Nepal.

Tel: 2-12-927

G. P. O. Box No. 2281

अब यताउता चहानु पर्दैन !
हामीकहाँ पस्नोस् तपाईंलाई चाहिने हरेक
स्टेशनरी सापान उचित मूल्यमा उपलब्ध छ ।
बुद्ध-जयन्तीको शुभकामना सहित

स्टेशनरी र आर्ट कन्सर्न

फोन : २-१३६१५

प्लूखा, काठमाडौँ।

शार्नितनायक गोतम बुद्धको
स्पृर्ट औँ जयन्तीको
उपलक्ष्यमा

हार्दिक शुभकामना
घरेलु शिल्पकला तथा बिक्री भण्डार

त्रिरत्न शरण !

अथवान् बुद्धको पूणित जयन्तीको उपलक्ष्यमा हास्त्रा प्रिय ग्रोहकमहानुभावहरूमा
हादिक शुभकामना थ ।

सुपथ मूल्यमा सबै किसिमका आलमुनियम कम्प्रेशर आदि धातुको भरपर्वे रास्त्रो
बैलिङ्गम्भेको लागि सम्झनु होला ।

अमर वेलिड्डग वर्क्स

प्लूवा टोल (न्यूरोड)

२५२९ औं बुद्ध-जयन्तीको

पृथमय पावन उपलक्ष्यमा

सम्पूर्ण नेपालीमा शान्ति र सुखको लागि हादिक शुभकामना

सेव्यूरिटी रखरीद बिक्री केन्द्र नि.

बुद्धको जन्म, बुद्धत्व प्राप्ति र बुद्धको महापरिनिर्वाण, भएको
त्रिसयोगको दिन वैशाख पूणिमाको

३५८८ औं

बुद्ध-जयन्तीको सुखद उपलक्ष्यमा

प्राणीमात्रको सुख शान्तिको हादिक शुभकामना !

आनन्दभूमि परिवार

HOTEL YAK & YETI

Yak and Yeti . where a palatial past and a streamlined present meet to create a hotel of serene elegance. Situated in the heart of Kathmandu, surrounded by artistically landscaped lawns, the hotel incorporates part of an old palace, Lal Durbar and its rich, old world ambience.

111 regally appointed rooms and suites afford a breathtaking view of the Kathmandu valley. Speciality cuisines combine with personalised service to bring you the experience of Nepalese hospitality, presented the unique Yak and Yeti way.

HOTEL YAK & YETI

GPO Box 1016, Durbar Marg, Kathmandu-Nepal

Tel 413999 (5 Lines) Cable: YAKNYETI

Telex : NP 2237 YKNYTI

For Instant Reservation In New Delhi,
contact Nepal Travel Agency at Hotel Hyatt Regency. Tel: 609911

Convenient Connection From Kathmandu To

SINGAPORE	—	2	times	a	week
DELHI	..	Daily			
CALCUTTA	...	2	times	a	week
BANGKOK	...	6	times	a	week
HONGKONG	—	4	times	a	week
DHAKA	...	4	times	a	week
RANGOON	...	1	times	a	week
COLOMBO	...	1	times	a	week
KARACHI	...	1	times	a	week
DUBAI	—	1	times	a	week

**Royal Nepal
Airlines**